

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

«Босхо гектар» тула

Барыбытын долгутар, хайдах ис хоһооннонон тахсар дьэн кэтэспит, «Босхо гектар» туһунан сокуоммут — 119 №-дээх Федеральной сокуон бдь. ыам ыйын 1 күнүгэр РФ президенинэн илии баттанна. Онон сибээстээн улууспут баайын-дуолун дьаһайар комитет салайааччыта Владимир Соловьеву көрсөн сокуон ирдэбиллэрин уонна туох үлэлэр улууска барбыттарын, «пилотнай бырайыакка» киир эбэ сылдьыбышпыт туох үтүө өрүттээх буолбутун ыйыталастым.

Корр.: Владимир Юревич, кылгастык сана сокуонга хан-нык уларытыы-тэлэртии киллэриллибитин сырдат эрэ.

В.Ю.: «Босхо гектар» ди-ир сокуоммут Госдумаҕа биир санаанан куластаммата, 124 депутат утарда. Депутаттар баһыйар ахсаанынан сокуону ылынарга быһаарытыларын Госдуманы, Федерация Сэбиэтин ааһан РФ президенинэн бигэргэннэ, онон сокуон күүһүгэр киирдэ. Бу сокуонга Саха сириттэн элбэх эбии, көннөрүү киллэрилиннэ. Ол курдук, толорор былаас үрдүкү уорганнара, боломуочуйаалах уорганнар сөбүлөһүлэринэн, түгэтиккэ бэриллибит сирин-уотун бэйэлэрэ көрөн быһаарыахтарын сөп. Сокуонга сирин босхо биэриигэ сөбүлэспэт төрүөт бастакы аадыыга 10 эрэ буолабына 25-кэ дылы улаатта. Саха сирэ туруорсуутунан түгэтиллибэт сирдэр көрүннэрэ, иэһнэрэ биллэрдик кэнээтэ.

Сокуонга эбии киирбит пууннар, уларытыылар тустарынан араас хаһыаттарга элбэхтик сырдатылына. Олортон сүрүннэрин өссө төгүл билиһинэрэн ылым.

Бастакытынан, сир учаастага омук гражданнырдыгар бэриллибэт.

Иккиннинэн, 2016 с. алтынны 1 күнүттэн сир учаастактара Уһук Илин федеральной уокурукка киирэр субъектар территорияларыгар уонна онно регистрациялаах эрэ гражданнырдыга бэриллэр.

Үсүнүнэн, 2017 с. олунньу 1 күнүттэн Уһук Илин федеральной уокурук субъектарын сирдэригэр уоттарыттан Россия бары гражданнырдыгар сир уча-

«ПИЛОТНАЙБЫТ» ЭЛБЭБИ ТУҤАЛААТА

астактарын биэриин көнүллэнэр.

Төрдүһүнэн, бултуур сирдэргэ бултааһынга сөбүлэһиллэри түһэрибит хаһаайыстыбалар эрэ сирдэрэ-уоттара үлэстиигэ барбат. Сөбүлэһи түһэрсэ илик хаһаайыстыбалар билгин даҕаны сөбүлэһиини түһэрсэн сирин сыһыаттарыахтарын сөп. Сир уһун болдьоххо арендаҕа бэриллэр.

Бэсиһинэн, ойуурдаах сир эмиэ үлэриигэ барар. Онон Россия гражданнына анал бэрээдэги тутуһан маһы кэрдиэн сөп. Ол бэрээдэги РФ правительствота олохтуур.

Алтыһынан, сокуон 8-с ыст. 24-с п. этиллибитинэн: 20-тэн тахса киһи кэлим сирин ылан олохсуйар буоллахтарына олохтоох былаас уорганнара коммуналнай, айан суолун уонна социальнай эйгэ тутууларын ту-тууга көмөлөһүөхтээхтэр.

Сэттиһинэн, сир баайдаах учаастак үлэһиккэ барбат. Учаастагар сир баайа көһүннэбинэ, ол киһиэхэ атын учаастак бэриллэр.

Сана сокуону үчүгэйдик билэр, билсэбит киһи аҕыйах. Онон өйдөтөр-быһаарар үлэ күүскэ барыан наада.

Корр.: Биһиги улууспут тобо «пилотнай бырайыактан» таһаарылына?

В.Ю.: Биһиги улууспутун «пилотнай бырайыакка» киллэриэххэ дьэн республикабыт Ил Дархана Е.А. Борисов быһаарыы ылынарыгар сирин түгэтии I этабыгар сир Нам улууһун олохтоохторугар эрэ бэриллээ дьэн санаанан салайтарбыта. Республика киллэрибит көннөрүүтүн аһарбакка Государственный Дума «пилотнай бырайыакка» киирбит оройуон сирингэр Российской Федерация субъектар олохторо гражданнырдыга сайаапка түһэрэн сир учаастагын ылыахтарын сөп дьэн пууну сокуонга киллэрдэ. Онон Нам улууһун харыстыыр сыалтан Нам улууһа «пилотнай бырайыактан» таһаарылына. Биһиги оннубутугар Нерюнгри оройуона «пилотнай бырайыакка» киллэри-

линнэ. Бу оройуон сирингэр босхо гектары биэриин 2016 с. бэс ыйын 1 күнүттэн саҕаланна.

Корр.: «Пилотнай бырайыакка» киир эбэ сылдьыбышпыт үлэбэ-хамнаска тугу эмэ көмөлөстө дуо?

В.Ю.: Улуус элбэби туһанна. Республика баайын-дуолун дьаһайар министерство үлэһиттэрэ нэһиликтэргэ барыларыгар сылдьан дьонго сүбэ-ама биэрдиэр. Республика суотугар

3 ураты харыстанар сирдэрибит кыраныссалара оноһулунна. Республика бюджетин суотугар 32 нэһиликэ тогосымката оноһулар буоллабына, биһиги улууспуттан 6 нэһиликэ (Үөдэй, I Хомустаах, Хатын Арыы, Түбэ, Салбаан, Ленскэй) хабылына.

Республика кадастровай палататын кытта быһа кэспэ-тэн 6 нэһиликэ кадастровай квартала сыһа сатыран чуолкайдан Арбыны, Көбөкөнү, Фрунзены, Искраны буор-босхо көннөттөрдүбүт. Аны Салбаан уонна II Хомустаагы көннөттөрө сылдьабыт.

СР баайга-дуолга министерствотын геоаналитической-информационнай ситимигэр баар программаҕа киирэр күүсүлү-үлэһиттэр нэһиликэһэллээх пу-

уннар тастарыгар баар (мэччирэн, оттуу барар, тыаҕа тахсар суоллар, кылабыһалар, бөх тоҕор сирдэр, уу ылар харыстанар зоналар) сирдэри программаҕа киллэрдит. Онон бу сирдэри «босхо гектар» сокуонун дьайытыттан таһаары ситистит.

КУМИ кадастровай инженердэри үлэбэ ылан нэһиликэһэллээх кыаммат араҕатыгар чөпчөтү-лээх тарыбынан сир учаастак-

тарын быһааталааһыны (межевание) онордулар, оноро сылдьааллар. Киһилэр уонна нэһиликтэр бэйэлэрэ дуоабар-даспыт инженердэр салгыы үлэлиэхтэр.

Алтынны 1 күнүгэр, сирин биэриин иккис этабыгар, диэри улуус олохтоохторо сирдэрин докумуонун ситэри онотторолоро, туһааннаах специалистары кытта быһаарсаллара, чуолкайданаллара наада.

Хаалбыт кэмгэ сирдэрин докумуонун ситэри онотторо илик, эбэтэр мунаахсылар боппуруостарда дьон улуус дьаһалтатын дьэтиин 207 кабинетугар кэлэн туох докумуоннаахтарын көрдөрүлүгэр, быһаарсалларыгар, быһааттаралларыгар ынгырабыт.

И. ИВАНОВ

Улуус нэһиликтэригэр

Е.С. Сивцев — Таллан Бүрэ аатынан орто оскуола библиотеката уонна олохтоох модельнай библиотеката үөрэнээччилэргэ аналлаах «Оҕо кинигэтин нэдиэлэтин» ыһтылар. Нэдиэлэ чэрчитинэн кыра кылаас оҕолоругар «В гостях у сказки», «Евгений Чарушин — любимый писатель детства» көрдөрөр-иһитиннэрэр чаастары, «Оскуолабыт истэриятта» викторина, ону тэнэ улуустаабы оҕо библиотекатын кытта 7 кылаас үөрэнээччилэригэр ТОК интеллектуальной ооньуу ыһтылар.

Тупсарыы сылынан сибээстээн муус устар 29 күнүгэр нэһиликэпит куратора Яна Владимировна Наумова салайааччылаах эдэр специалистар нэһиликэти тупсарыыга күүс-көмө буола тахса сырыттылар. Ол курдук, ыалдьыттарбыт оҕо площадкаларын, оскуола аттынаабы спортивнай площадка күрүөтүн кырааскалааттар. Анна Алексеевна Сивцева салайар «Чоомуос» бааһынай хаһаайыстыбатыгар ынах ыаһыныгар көмөлөстүлэр. Кизэһитин нэһиликэ эдэр ыччаттын кытта брей-ринг

БӨТҮННЭ, КЫАЙЫ КҮНҮГЭР

интеллектуальной ооньууга күрэхтэстилэр. Кыайылаабынан ыалдьыттарбыт хамаанда-лара тахсан, нэһиликэпит истэрияттын кинигэтин бэлэх туттулар.

Муус устар 28-29 күннэригэр «Айылгы» СК Саха республикатын культураны гуйгуна, республика ырыа айааччыларын айар түмсүүтүн чилиэнэ, мелодист Надежда Семеновна Макарова авторскай ырыаларын толоруутугар күрэх ситиһиллээхтик буолан ааста. Маннайгы күн оҕо саадын иитиллээччилэрэ, уопсайа улуустан 262 оҕо, иккис күн оскуола оҕолоругар 186 оҕо кытына. Оҕо саадын иитиллээччилэрин ортолоругар, биридүүлээн толороочуларга Гран-при 4 саастаах Рязанская Амелия, I Хомустаахтан, оскуола оҕолоругар Гран-при 4 кылаас үөрэнээччигэ Нина Христофорова Бөтүнгэн, ансаамбылар икки ардыларыгар гимназия оҕолорун хора (сал. Н. Сивцева) буоллулар. «Бастыг салайааччы» номинация кыайылаабынан Нюргуяна Сивцева буолла.

Муус устар 30 күнүгэр

түөлбэлэр икки ардыларыгар драматической туруоруу күрэх буолан ааста. Күрэххэ барыта 3 түөлбэ кыттан, олус үчүгэй туруоруулары көрөөччүлэргэ бэлэхтэтилэр. Ол курдук, «Чаран» түөлбэ Анемодист Софронов «Таптал», «Кэскил» түөлбэ Амма Аччыгыя «Баларан иһэ», «Сэргэлээх» түөлбэ Амма Аччыгыя «Сааскы кэм» айымньыларыттан быһа тардылары көрдөрүлэр. Күрэх түмүгүнэн III м. - «Кэскил», II м. - «Сэргэлээх», I м. - «Чаран» түөлбэлэр буоллулар. «Бастыг эр киһи оруола» - Михаил Софронов, «Бастыг дьахтар оруола» - Матрена Новгородова, «Бастыг оҕо оруола» - Нюргуяна Румянцова, «Саҥа аат» - Александра Соловьева, «Бастыг туруорааччы» - Матрена Новгородова номинация кыайылаахтарынан ааттаннылар.

Ыам ыйын 7 күнүгэр Улуу Кыайы 71 сыллаах өрөгөйдөөх үбүлүйүн көрсөр тэрээһин буолан ааста. Бу күн Кыайы саллаатын пааматынныгын иннигэр оҕо саадын иитиллээччиттэн саҕалаан ытык кырдыаһыгар тийэ нэһиликэ олохтоохторо

сэлэли муһуннулар. Үөрүүлээх миитини нэһиликэ баһылыга М.В. Макаров эбэрдэ тылынан аста. Кини Российской Федерация президени В.В. Путин эбэрдэ суруктарын тылы ветераннырдыгар үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттарда.

Үгүс норуоту аймаабыт алдытылаах сэриигэ Нам улууһун дьонун-сэргэтин кыттытын туһунан иһитиннэриини ветераннырдыгар сибээһин предсидател М.Ф. Кугданов онордо. Ол кэнниттэн эйэлээх олох иһин олохторун толук уурбут биир дойдулаахтарбытын, саллааттары кэриэстээн эдэр көлүнэ пааматынныкка гирлянда уурда, тыл ветераннырдыгар тэрилтэлэр ааттарыттан бэлэхтэр туттарылынылар. Митинг кэннэ «Айылгы» СК оҕо саадын, оскуола оҕолоро кыттылаах эбэрдэ концерт көрдөрүлүннэ. Ветераннырдыгар итин чэйдээх сандалы тула олонор культура үлэһиттэрэ бэлэмнээбит эбэрдэ нүмэрдэрин көрдүлэр, ооньууларга кытынылар, дуоһуя сыннынан тардыстылар.

В. КОЛЕСОВА, Бөтүн

И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 120 сылыгар

ААТЫН ҮЙЭТИТЭН

2016 с. ыам ыйын 10 күнү-нээби туругунан И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 120 сылын бэлэтиир үбүлүйүгэр көмө бэрээдэ-гинэн улуус ветераннырдыгар общест-веннай фунда-тыгар үбү киллэрдилэр:

- 11.04.2016 культура управ-лениеттан концерка билиэти атылааһынтан — 20000 солк.
- 20.04.2016 Кокорев Нико-лай Иванович, үлэ ветерана — 1000 солк.
- 25.04.2016 «Нам улууһун кииннэммит бухгалтерията» МБУ — 22300 солк.
- 25.04.2016 депутаттар улуустаабы сэбиэттэрэ — 15300 солк.
- 26.04.2016 «Спорт уонна физкультура управлениета» МКУ — 2400 солк.
- 26.04.2016 «Культура управ-лениета» МКУ — 7000 солк.
- 26.04.2016 «Нам» ЭСО МБУ — 2200 солк.
- 26.04.2016 «Лидер» спорт киинэ МАУ — 4148 солк.
- 26.04.2016 «Нам улууһа» МТ дьаһалтата — 87635 солк. 76 харчы
- 28.04.2016 «Үөрэһири управлениета» МКУ — 35980 солк.
- 29.04.2016 «Ленскэй нэһи-ликэ» МТ дьаһалтата — 16350 солк.
- 29.04.2016 улуустаабы үп управлениета — 12288 солк.
- 29.04.2016 «Нэһиликэһэллээх дьарыктаах буолуутугар киин» ГКУ — 2300 солк.
- 05.05.2016 «Биир кэлим са-каасчыт сулууспата» МКУ — 5000 солк.
- 05.05.2016 «Ромашка» МБДОУ (Граф Бизэргэ) — 6547 солк. 50 харчы
- 06.05.2016 статистика уп-равлениета (уу харчынан) — 3500 солк.
- 06.05.2016 МБУ НИЭМ — 15000 солк.
- 06.05.2016 «I Хомустаах ДШИ» МБОУ ДОД — 11000 солк.
- 10.05.2016 «Хатырык ДШИ» МБОУ ДОД — 4134 солк.
- Барыта** — 274083 солк. 26 харчы.

Мантан көстөрүн курдук, чу-луу биир дойдулаахпыт И.Е. Винокуров үбүлүйүгэр үп кии-риитэ сэһэй. Онон тэрилтэлэр, предприятиелар, урбааньыт-тар, биридүүлээн да гражданнырдыга суһаллык фундаҕа кыттыһан кылааккытын киллэрэ охсоргу-тугар ынгырабыт.

Улуус ветераннырдыгар общественной фондатын сэбиэтэ

РЕКВИЗИТЫ:
Получатель: Общественный фонд ветеранов Намского улуса
ИНН 1417004377
КПП 141701001
БИК 049805609
К/с 30101810400000000609
Р/с 40703810476190000021
АО № 8603 ПАО «Сбербанк»
Россия г. Якутск
Назначение платежа: Добро-вольное пожертвование для про-ведения организационных меро-приятий, посвященных 120-ле-тию И.Е. Винокурова, удержа-ние от зарплаты за ___(месяц) согласно личным заявлениям работников.

УЛУУСПУТ ЫТЫКТАБЫЛЛААХ ОЛОХТООХТОРО!

Балаҕан ыйын 18 күнүгэр биһигини улахан быыбардар күүтэллэр, ол курдук Российскай Федерация Государственай Думатын депутаттарын талыахпыт. Билигин Саха сирэ биир мандаттаах уокуруугунан депутаттаныаҕа, ким буоларыттан тутулууга суох. Оттон партийнай испиһэктэринэн депутатка кандидаттаах буоларбыт бэйэбиттэн тутулууга суох. Ол курдук «Биир ньыгыл Россия» партия испиһэктэрин ыам ыйын 22 күнүгэр буолар праймеризка нэһилиэнньэ баһыгар өттө кыттыны

ылбыт регионнарын кандидаттара баһылаахтара.

Саха сиригэр праймеризка кыттыыга квота быһыытынан саамай кырата 93 тыһ. быыбардааччы кыттыахтаах, бу сыһыптан төһөнөн элбиир да, биир очонон биһиги республикабытыттан партийнай испиһэктэ магнайгы күөнгэ бэйэбит кандидаттаах тахсар кыахтаныаҕа. Оттон Нам улууһугар квота 3000 киһиэхэ тэннээр. Праймеризка

куоластааһын 5 сиринэн ытыгылыаҕа, I Хомустаах учаастагар Уөдэй, I Хомустаах, Партизан, Никольскай быыбардааччылары кэлиэхтэрэ, Намна педколледж учаастагар Ц.-Аммосова уулуссаттан саҕалаан тэрилтэлэр, олохтоохтор, ону тэнэ Хамаҕатта нэһилиэтин быыбардааччылары, А.Ф. Шестаков аатынан сынньалаҥ киинигэр Ц.-Аммосова уулуссаттан Советская уулуссаҕа тийэ баар тэрилтэлэр, олох-

тоохтор куоластыахтара, «Намкоммунтеплогэнерго» хонтуоратыгар Советская уулуссаттан саҕалаан хоту энэргэ диэри баар тэрилтэлэр уонна олохтоохтор кэлэн праймеризка кыттыахтара, 5-с учаастак Аппааныга тэриллэр, манна улуус хоту нэһилиэктэрэ кыттыыны ылыахтара.

Саамай кырата хас учаастак аайы 600-тэн итэҕэһэ суох быыбардааччы праймеризка кэлэн куолаһын биэриэхтээх, кинилэр

«Биир ньыгыл Россия» партийнай испиһэктэринэн туруорбут 15 кандидатыттан сөбүлээбит киһитигэр куолаһын биэриэн сөп. Куоластааһын сарсыарда 8 чаастан киэһэ 20 чааска диэри ытыгылыаҕа, онон дьон кытарыгар сөптөөх бириэмэ баар. Праймеризка кыттар быыбардааччылар паспорттаах кэлэлэр, олорор сирдэринэн регистрациялаах буолаллара булгуччу ирдэнэр.

«Биир ньыгыл Россия» Намнааҕы салаатын политсовета

ЫАМ ЫЙЫН 22 КҮНҮГЭР — БУКА БАРЫ ПРАЙМЕРИЗКА!

ОСКУОЛАЛАРГА ИККИС СМЕНАНЫ ТОХТОТОР ТУҢУГАР

Саха сирин федеральной бюджеттан 387 мөл. 767 тыһ. 200 солк. субсидия бэрилиннэ, бу үп Дьокуускайга 360 үөрэнээччилээх 18 №-дээх оскуола сана дьиэтин тутууга, мань таһынан атын үөрэҕири объектарыгар тырырылыаҕа. Саха сирин оскуолаларыгар иккис сменаны суох оҥоруу правительствотун председателэ, «Биир ньыгыл Россия» праймериаһын кыттылааҕа Галина Данчикова ураты хонтуруолугар турар. Ки-

ни тутуу уонна үөрэҕири министрстволарыгар бу боппуруоһу быһаарыыга анал программаҕа кыттарга уонна сайаалка биэрэргэ соруудах биэрэн турар. Ити табылынааҕына 2017 сылга эбии үп бэриллиэхтээх. Субсидияны биэриин биир усулуобуйатынан типовой бырайыактыр документация реестриттэн бырайыагы туһаныы буолар. Манньк реестргэ республикаттан 7 бырайыак киирдэ.

УЧУОНАЙДАР, УЧУУТАЛЛАР, УСТУДЬУОННАР... ТҮМСЭН

Холбоһукка уопастыбаннай тэрилтэлэр бэрэстэбиитэллэрэ, учуонайдар уонна спортсменнар киирдилэр. Ыам ыйын 11 күнүгэр буолбут суруналыыстары кытта көрсүүгү кыттааччылар холбоһук тэрилтибит төрүттэрин уонна сороктарын туһунан кэпсэтилэр.

«Бастатан туран, Саха сирин олохтоохторун ыам ыйын 22 күнүгэр буолар «Биир ньыгыл Россия» баартыйа барыллаан куоластааһыныгар кэлэргитигэр ыгырабыт, — диэтэ История уонна культуура өйдөбүннүктэрин харыстыыр Бүтүн Россиятааҕы уопастыба Саха сиринээҕи салаатын бэрэстэбээтэлэ Руслан Васильев. — Биһиги көхтөөх буолуохтаахпыт, онук буолбатахпытна, баартыга испиһэҕэр биһиги хандьыдааппыт миэстэтэ ыаллы регионна тиксиэн сөп».

Холбоһук соруга диэн, барыллаан куоластааһын кыттылаахтары — СӨ Ил Дарханын дьаһалтатын салайааччы Юрий Куприянов уонна СӨ Бырабыыталыстыбатын Бэрэстэбээтэлэ Галина Данчикова уопастыба өттүттэн өйөөһүн.

«Күүстээх санаалаах дьон дьокуутаакка анньыһаллар. Барыллаан куоластааһын баары кыттылаахтара дойдуга

туһалыахтарын баҕараллар дии саныбын. Ол эрэри кинилэр кыахтара араас, — диір холбоһук кыттылааҕа, СӨ Саллааттары уонна мотуруостарын төрөспүттэрин кэмистиэтин бэрэстэбээтэлэ Мария Емельянова. — Галина Данчикова уонна Юрий Куприянов үлэбэ-хамнаска иккиэн күүстээхтэр, буһууну-хатыны ааспыт дьон. Өрөспүүбүлүкэ ийэлэрэ кинилэргэ эрэнэллэр».

Биллиилээх историк, РНА СС Исторической, филологической уонна философской наукаларга учуонайдар холбоһуктаах сэбиэттэрин чилиэнэ Василий Иванов кинилэр үлэлэрин уруккуттан уонна болжомтолоохтук кэтиир буолан, хандьыдааттары өйөөн тыл эттэ: «Тус бэйэм бу хандьыдааттары талабын. Галина Иннокентьевна Наукалар академиялар атаҕар туруутугар улаханнык көмөлөспүтэ, Юрий Степановичи бырабыыталыстыбаҕа аан бастаан кэлиэбиттэн билэбин. Кини сөптөөх быһаарыылары суһаллыкылынарынан сөхтөрөр. Маны аһан кини киэҥ билиилээх, литератураны үчүгэйдик билэр».

Талбыт дьокуутааттарытыттан Саха сирин олохтоохторун интэриэстэрэ үрдүк таһымна

төһө көмүскэнэрэ, чугастааҕы биэс сылга киин сиртэн туох өйбүлү ыллалара тутулууга, диэн этэллэр холбоһук кыттылаахтара. Дьокуутааттар сүрүн хаачыстыбаларынан дьону долгутар кыһаллалары дириҥник билии, өрөспүүбүлүкэ сайдыытын сүрүн хайыскалары өйдөөһүн, Саха сирин иннигэр турар саамай сыгыты социальной уонна экономической сороктары сатаан быһаарыы буолуохтаах.

«Биир ньыгыл Россия» баартыйа бэйэтин хандьыдааттары туруораары, бүттүүн норуот барыллаан куоластааһынын ытыгар. Российскай Федерацияҕа биір даҕаны атын политическай баартыйа быыбарга манньк демократическай ньыманы туһаммат. Аһаҕас партийнай дүүллэһиилэргэ дьон итэҕэлин ылбыт, көрсүүһүлэр кэмнэригэр быыбардааччылары бэйэлэрин диэки тардары ситиспит барыллаан куоластааһын кыттылаахтара эрэ Россия парламентагар киириэхтэрэ. Биһиги Саха сирин баары олохтоохторун ыам ыйын 22 күнүгэр барыллаан куоластааһын учаастактарыгар кэлэнгит, дьонун, киэҥ билиилээх уонна уопуттаах хандьыдааттары таларгытыгар ыгырабыт.

Афанасий ГРИГОРЬЕВ

ОТЧУОТТАР ТҮМҮКТЭРИНЭН

2015 с. түмүгүнэн правительствотун отчуоттарын ис хоһоонунан муниципальнай оройуоннары кытта Сөбүлэһиилэргэ илии баттанна. Бу Сөбүлэһиилэргэ правительствотун председателэ Галина Данчикова, Горнай, Өлүөхүмэ, Нам уонна Хангалас улууһун баһылыктара илии баттаатылар. Манньк Сөбүлэһиилэр правительствотун муниципальнай тэрилтиилэр нэһилиэнньэттэн киирбит туруорсуулары олоххо киллэрэргэ төһүү күүс, көдүүстээх механизм буолар диэн Галина Данчикова тоһоҕолоон бэлиэтээтэ.

Бу Сөбүлэһиилэр көдүүстэрэ олохтоох бюджетка бэйэ дохуотун 5%-тан итэҕэһэ суох үрдүүрүнэн, бороду-

уксуялар уонна өгөлөр сүрүн көрүгнэригэр соруудахтар туолууларынан, нэһилиэнньэ өттүттэн ОДКХ, үөрэҕири о.д.а. салааларга үтө сыанабыл элбириинэн сыаналанар. 2014 с. түмүгүнэн саамай көдүүстээх Сөбүлэһиинэн Чурапчы улууһа билиннэ.

Сөбүлэһиигэ илии баттааһын кэнниттэн Галина Данчикова Горнай улууһун баһылыга Никита Алексеевы, Нам улууһун баһылыга Александр Атласовы, Өлүөхүмэ улууһун баһылыга Виктор Васильевы уонна Хангалас улууһун баһылыгын э.т. Федор Ноговицыны кытта үлэ-хамнас, олох-дьаһах араас салааларыгар сиһилии кэпсэтистэ.

Саргылана СЛЕПЦОВА

Туоһулуур - сыһыпара!

Билингчи састаабынан үлэли олоһор Галина Данчикова салайааччылаах республика правительствота 2010 сыллаахха тэрилтибитэ. Ол кэм устатыгар саҕа 77 оскуола, 109 оҕо тэрилтэтэ, 59 спортивнай, 88 культура, 3 алын уонна орто анал үөрэхтээһин, 10 социальнай хааччыыы, 61 доруобуйа харыстабылын, ол иһигэр 32 фельдшерскэй-аку-

Дьокуускайдааҕы 2-с ГРЭС тутулууга салҕанар, 2016 сыл бүтүүтэ бастакы уочарата үлэбэ киирэрэ күүтүллэр. 2010 сылтан 23 автоматизированнай дизельнэй уот станциялара, Депутатскай бөһүөлөгөр мини-ТЭЦ үлэбэ киирдилэр, 1000 километр уоту биэриин линиялара уонна 400 трансформаторнай эбилик станция сангардьылыннылар. Аһаҕас 2015 сылга 5 күн сарданаларынан үлэлиир уот станциялара

илиэнньэлээх пуун гааһынан ититилиигэ көһүөхтэрэ.

«Сила Сибири» гаас ситимин тутууу саҕалааһын түмүгэр Ленскэй, Өлүөхүмэ, Алдан уонна Нерюнгри оройуоннарын нэһилиэнньэлээх пууннарын гаас ситимигэр көһөрөгө усулуобуйа тэрилиннэ.

465 нэһилиэнньэлээх пуун суотабай сибээс хабар балаһатыгар киирсэр, онон 98,4% олохтоох нэһилиэнньэ суотабай сибээс

ТУОХ ОҕОҕУЛУННА?

шерскай пууннар, анал объектар үлэбэ киирдилэр.

Ону таһынан, 2 400 тыһ. квадратнай миэтэрэлээх саҕа дьиэлэр, ол иһигэр тус бэйэ дьиэтэ — 1151,9 тыһ. квадратнай миэтэрэ. Олорор дьиэни тутуу хаамыытын түргэтэти түмүгэр 2010-2015 сылларга 5911 дьиэ кэргэн аварийнай туруктаах дьиэттэн сана дьиэлэргэ көстө.

Правительствотун ылыммыт дьаһала ааспыт сылга тын суолталаах биір боппуруос быһаарылыгыгар төһүү буола — үһүттэн сэттэ сааһыгар диэри саастаах оҕолор оҕо тэрилтэлэригэр уочараттарын суох оҥоруу.

2010 сылы кытта тэннээтэххэ тулаайах уонна төрөспүт көрүүтэ-истиитэ суох хаалбыт оҕолор аһааннара 9053-тэн 4767-гэ дылы түстэ. Бэйэбэ ылан иитэр дьиэ кэргэн аһаана 92-ттэн 202-гэ диэри улаатта. Биэс сыл устатыгар 2024 тулаайах оҕо бэйэтэ бас билэр дьиэлэннэ.

2010 сылтан республикаҕа 3000 километр кэрингэ саҕа уоту биэрэр линия тутулуунна.

Верхоянскай уонна Алдан оройуоннарыгар тутулуунна.

2010 - 2015 сылларга уот ситимин хаһаайыстыбатын сайдыытын түргэтэти түмүгэр республика араас оройуоннарыгар олоһор 5737 дьиэ кэргэн уотунан ититилиигэ холбонно.

2011 сылтан «Лена» уонна «Халыма» федеральнай автомобильнай суоллары сангардьы үлэлэрэ ытыгыллаллар. 2010 сылтан 207,5 километр региональной суолталаах суол уонна 1834,7 погоннай миэтэрэ усталаах искусственай тутуулар үлэбэ киирдилэр.

2010 - 2015 сылларга 340 котельнай тутулуунна уонна ерөмүөннөннэ, 642 километр инженернэй ситим сангардьылынна. Ол түмүгэр тыа сиригэр аһаҕас 2014-2015 сылларга 1258 дьиэ киин ититилиигэ холбонно.

2010 сылтан 2015 сылга дылы 717,3 километр газопровод тутулуунна, 9 нэһилиэнньэлээх пуунна уонна 16064 олоһор дьиэбэ гаас киирдэ, 33 котельнай гааһынан ититиигэ көстө. 2016 сылга Мэнэ-Хангалас улууһугар 2 тыһыныча олоһор дьиэ уонна 3 нэ-

өгөлөрүнэн туһанар. Бүгүн Саха сиригэр Интернет ситиминэн туһанарга сибээс түмүгэ киирбит нэһилиэктэр аһааннара 426-дэ тийдэ (нэһилиэнньэ 97%).

2012 сылтан 3000 километр кэрингэ оптоволоконнай сибээс линията 44 нэһилиэнньэлээх пуунна холбонно, бу олохтоох нэһилиэнньэ 48,7% хабар, лимиттэ суох Интернетинэн туһаныыга конкурентнай эйгэни үөскэтэн, 1 Мбит/с 30 төгүл түстэ.

2011 сылтан 92 нэһилиэнньэлээх пууну хабар эбэтэр республика 57,5% олохтоох нэһилиэнньэтэ көрөр кыахтаах 10 телевизионнай уонна 3 радио программаларын ыраахха биэрэр 25 цифровый эфирнэй телевидение-нэн уонна радионан биэриин сирдэби станциялара тутулуунна.

2016 сылы ыам ыйын 6 күнүгэр Галина Данчикова кыттыылаах республика 27 оройуоннарыгар «Саха» көрдөрөр-иһитингэр компанията эфирнэй кылгас долгуннаах радионан биэриитэ сөргүтүлүттэ.

Бэйэ корр.

Айыы киһитэ аһыныгас,
күн киһитэ көмүскэс

ҮТҮӨ, КЭРЭ САНААЛААХ ОҢОЛОР

Нам 2 №-дээх орто оскуолатын (директор Н.П. Никонова) үөрэнээччилэрэ сыл ахсын нэһилиэнньэ кыаммат араһатыгар, үлэ, тыыл ветераннарыгар гуманитарнай көмөнү онорон тустаахтары үөрдөр үгэстээхтэр.

Быйыл Улуу Кыайыы 71 сылын көрсө кинилэр оскуола директорун иитэр үлэҕэ солбуйааччы О.Н. Егоров, педагог-организатор Е.Е. Охлопков уонна кылаастарын салайааччыларын көүлүлэһиннэринэн мунньубут бэлэхтэрин оскуола представителлэрэ соторутаабыта улуус ветераннарын сэбиэтин председателигэр С.Д. Кобылаваҕа аҕалан туттарбыттар. Үтүө санаалаах оҕолорбут мунньубут бэлэхтэрин ыам ыйын 12 күнүгэр Софья Дмитриевна оҕону реабилитациялыыр, көрөр-истэр киингэ уонна кырдыаҕастар интэрнатарыгар олоһор кырдыаҕастарга, үлэ ветераннарыгар, кыамматтарга илдьэн туттарда. Туһааннаахтар оҕолорбут онорбут бу көмөлөрүгэр олус үөрдүлэр, махтаннылар.

«Киһиэхэ кыра да болҕомто наада» диэн мань этэн эрдэхтэрэ. Оҕолорбут барахсаттар амарах санаалаах, сырдык дууһалаах үтүө дьон буола улааталларыгар эрэнэбит.

И. ИВАНОВ

ОҢОҢУ ИИТИИ — БАРЫБЫТ ДЬЫАЛАБЫТ

Муус устар 13 күнүгэр улуустааҕы оҕо библиотекатыгар норуоттар икки ардыларынааҕы дьыа кэргэн Күнүгэр аналлаах «Пазл эйгэтэ» («Мир пазлов») бастакы улуустааҕы фестиваль ытытылынна. Фестиваль чэрчитинэн собуруу, хоту уонна киин кустовой методической холбоһуктар дьыа кэргэннэрин хамаандатын кыайыылаахтара пазлы хомуйууга күрөс былдыастылар. Хамаанда икки киһиттэн турар — ийэ оҕо саадыгар сылдьар оҕотунаан. Ол курдук: 11 №-дээх «Сулусчаан» о/с Толя, Ольга Игнатьевтар, Искраттан «Мичээр» о/с Айтал, Иванна Парниковтар, 3 №-дээх «Кэнчээри» Юля, Яна Атласовалар, 1 Хомуустаахтан 1 №-дээх «Мичийээнэ» о/с Тая, Юлия Ивановалар, Партизантан «Кустук» о/с Айсаан, Сардаана Неустроевтар, Хамааттантан 2 №-дээх «Кытылчаан» о/с Ярослава, Саргылана Жирковалар, 2 №-дээх «Сандаара» о/с Виолетта, Александра Максимова, Маймаҕа оскуола-саадыттан Жора, Дайыына Обутовтар, «Сардаан» о/с Артем, Татьяна Колодезниковтар. Уопсайа 9 хамаанда баарыттан, 8 хамаанда кыттыһыны была.

Бэрт интэриэһинэй, сэргэх тэрээһин буолан биэрдэ. Хамаандаҕа 30 мүнүүтэ бэриллэр, онтон оҕо 15, ийэ 10, иккиэн биэргэ 5 мүнүүтэ иһигэр пазлы хомуйан таһаарыахтаахтар. Хас биридди хамаандаҕа, саамай оҕолорго кизгник биллибит, «Маша и медведь» мультиктан тэбис-тэн пазл бэрилиннэ. Олус тыһааһынаах кирисии кэнниттэн туох да энкилэ суох, ийэтин көмөлөһүннэрбэккэ, бэйэтигэр бэриллибит бириэмэттэн эрдэ бүтэн (14 мүн. 29 сөк.) 11 №-дээх «Сулусчаан» о/с итиллээччигэ Толя Игнатьев кыайан ийэтин үөртэ. Иккис бириэмэттэн миэстэҕэ Искраттан «Мичээр» о/с Айтал, Иванна Парниковтар, үһүскэ 1 Хомуустаахтан 1 №-дээх «Мичийээнэ» о/с Тая, Юлия Ивановалар тигистилэр. Бары кыттыбыттар сертификаттарынан, кыайыылаахтар сэмэй бэлэхтэринэн наҕараадаланнылар. Күрэх кэнниттэн «Пазл эйгэтэ» бырайыак автору, улуустааҕы үөрэх управлениетын методической от-

делын салайааччыга М.С. Игнатьева төрөппүттэргэ «Төгүүк остуол» тупа кэпсэтиии ыытта. Күрэх туһунан, пазл оҕо иитиитигэр суолтата, оруола, туох саҕаны киллэриэххэ, тугун уларытыахха сөбүн туһунан сөһөргэстилэр. Бырайыак автору, кыайыылаахтар санааларын маньык үлэлэһинилэр.

М.С. Игнатьева: «Биһиги дьыа кэргэн сиэннэриттэн 2-3 саастарыттан телевизорга, компьютерга күнү быһа хатанан олоһотуннар диэн санааттан пазл хомуйтаран саҕа-

рын икки ардыларыгар, онтон кустовой холбоһуктарынан буолбута уонна бу үһүс этаптытын - улуустааҕы фестиваль ыыттыбыт. Бу манна пазл быһастапката турда, оҕолор олунун бэлэмнэммиттэр. Пазл хомуйуу, оноруу оҕо сайдарыгар олус суолталаах, бастатан туран, дьыа кэргэни түмэр. Төрөппүт оҕону кытта биэргэ дьарыктанар. Оҕо саҕалаабыт дьыалатын тиһэргэ диэри тириэрдэр, өнү-дьүһүнү араарар буолар, ахсаан өттүгэр эмиэ толкуйдур доҕура сайдар. Бу улуустааҕы фестиваль кэнниттэн республикатааҕы хабааннаах күрээби онороору

«ПАЗЛ ЭЙГЭТЭ»

лаабыһыт. Кэнники төрөппүттэрэ бары биэргэ кыттыһан үлэлээннэр үчүгэй баҕайытык дьарыктанар буолбуттара. Педагог идэлээх киһи буоларым быһыытынан, туораттан көрө сылдьан, кырдык, оҕону иитэргэ-үөрэтэргэ, сайыннарага интэриэһинэй көрүн эбит, эдэр төрөппүттэргэ наһаа көдүүстээх буолуу дии санаабытым уонна улуустааҕы үөрэх управлениетын оскуола иннинээҕи салаатыгар пазл күрэһин, фестивалы ытытыахха диэн эппитим. Ону тута биһирээбиттэрэ уонна үөрэ-көтө ылыммыттар. Көмөлөөмүт бырайыак онорон таһаардыбыт. Бастаан оҕо саадта-

гынабыт, сатаннабына, кыайдакытына бэс ыйыгар саҕалыахпыт. Күһүн оскуола оҕолоругар маньык тэрээһини ытытыахпыт диэн баҕа санаалаахпыт».

Толя ийэтэ Ольга Александровна Игнатьева: «Дьыа кэргэмэр үс уол оҕолоохпун. Толя — орто уолбут. Пазлы кыра эрдэбиттэн сөбүлээн хомуйар. Элбэх деталлаах пазлы бары биэргэ оноробут. Оҕолорбут бара-кэлэ оноро сылдьаллар. Пазл оҕо тулуйан олоһоругар, дьаныардаах буоларыгар үөрэтэр дии санаыбын. Моториката сайдар, болҕомтолоох буолар».

А. СОЗОНОВА

Күннэтэ көрөр дьоммут

Бэҕэһээ, ыам ыйын 19 күнүгэр, биһиги бэтэрээммит, РФ орто анал үөрэхтээһинин Бочуоттаах үлэһитэ, РСФСР үөрэ-иитиитин туйгуна, учууталлар Учууталлара, колледж Ытык киһитэ **СТЕПАНОВА ПЕРЕПЕТУЯ МИХАЙЛОВНА 80** сааһын томточчу туолла. Олорун ыччаты сайыннарыыга анаабыт ытык кырдыаһаһытын итиитик-истинник эҕэрдэлээн турармыт, юбиларбыт баай ис хоһоонноох олоһун сырдыаһаһытын баҕарабыт.

Перепетуя Михайловна 1936 сыллаахха Верхоянскый куоракка Васильева Анастасия Христофоровна уонна Стручков Михаил Алексеевич диэн колхозтаах дьыа кэргэннэ үһүс оҕонун күн

сударственной университетин физмат факультетын физика салаатыгар үөрэнэ кирибит. Ол саҕана бу салааҕа саха кыргыттарыттан 2 эрэ кыыс үөрэммит. Кини 1961 сыллаахха үөрэбин ситиһиилээхтик бүтэрэн, Нам оройуонугар Бөгүн 8 кылаастаах оскуолатыгар ананар. Дьэ, мантан саҕаланар Перепетуя Михайловна физика курдук уустук предмети оскуолаҕа үөрэтиитэ, бэйэтин чинг билиитин оҕолорго тиэрдиттэ. Лоп-бааччы, ис-иһиттэн үрдүк култууралаах, айылҕаттан бэриллибит салайар дьөбүрдээх эдэр учууталга завуч дуоһунаһын эбии сүктэрэллэр. Нөнүө сылыгар эдэр ыал оройун киинигэр көһөн кэллэр. Биир сыл иһигэр бэйэтин үчүгэй үлэһит быһыытынан көрдөрбүт Перепетуя Михайловнаны 1

нэн, методиһынан, физика кабинетин сэбиэдиссэйинэн, ПЦК председателинэн, дириэктэри үөрэх чааһыгар солбуйааччынан үрдүк таһаарылаахтык үлэлээбит. Балары таһынан муударай учуутал колледж музейин төрүттээн, 1998-2005 сылларга үлэ саҕа хайысхатын сүрүннээбитэ, салайыта. Бу да үлэтигэр кини ис сүрэхтэрин кыһанан тилиргэччи үлэлээбитэ: докумуоннарга олоһуран училище историйатын үөрэтиини саҕалаабыта, ахтыгылары хомуйбута, анкеталары толотторбута, элбэх выпускниктары кытта сибээһи олохтообута, колледж 45 сылын көрсө хас даҕаны ахтыы кинигэлэрин таһаарсыбыта. Онон биһиги бэтэрээн учууталбыт, ханна да үлэлээбитин иһин, наар инники күөһүнэ сылдьыбыта; саҕаны,

элбэх батыһааччылары, утумнааччылары таһаарбыта, бастын үлэлээх учуутал наҕараадаларын ыһын ылаттаабыта, олоһу итэригэр киниэхэ «Нам уллуһун Ытык киһитэ» дьөһүн аат ингэриллибит.

Степановтар Нам оройуонугар олохсуйан, үс оҕоломмуттара. Оҕолоро үһүс оскуолаҕа туйгундук үөрэммиттэрэ, Мо-

тэрилтэҕэ инженердиер. Аччыгый Степановтар үс оҕолоохтор: улаханнара Наташа «Синет» хампааннаҕа экономистыыр, Миша - устудьуон, Айсен оскуолаҕа үөрэнэр. Перепетуя Михайловналаах кыра кыыстар Лена Алексеевна «Эстейт» тэрилтэҕэ бухгалтерынэн үлэлиир. Бу курдук үөрэххэ, үлэҕэ ситиһиилээх, уонна киһи быһыытынан үчүгэй итиилээх оҕолордоох Степановтар дьыа кэргэн биһиэхэ барыбытыгар үтүө холобурунан буолар диэн бэлиэтиэхпитин баҕарабыт.

Аҕыс уон сааһын туолбут педагогической үлэ бэтэрээнэ тапталлаах кыргыттарын кыһамнылаах илиилэригэр, Дьоккуускай куорат толору хааччылылаах квартиратыгар нус-хас кыстыгыр, сайын ахсын иккис дойдуну оностубут сириттэр - Намна - оҕолорун төрөөбүт көмүс ньээкэ уйаларыгар, тапталлаах кэргэнинэн быр-бааччы олоһот алаһа дьыаһаҕыгар сэннэ-күүс ыһына, дууһалыын сынньана тахсар.

Күндү Перепетуя Михайловна, эйигин өр сыл өйгүн-санааһын ууран, үрдүк таһаарылаахтык үлэлээбит Намнааҕы педагогической колледжын бары үлэһиттэрин, устудьуоннарын, бэтэрээннэрин ааттарыттан 80 сааһын туолбут кэрэ-бэлиэ кирбиигинэн итиитик-истинник эҕэрдэлиибит! Биһиги эйигин диирин билиини биэрэр бастын учуутал, киһиэхэ үтүөнү эрэ баҕарар сырдык санаалаах киһи, олус кыһамнылаах күн-күбэй ийэ, эйэҕэс эбэ, тапталлаах кэргэн быһыытынан билинэбит уонна улаханнык ытыктыбыт. Баҕарабыт күндү бэтэрээммитигэр кытаанах доруобуйаны, оҕолорун, сиэннэрин тапталларыгар уйдаран, уһундук үөрэ-көтө олоһорго.

**Эҕэрдэ кытта
Прасковья БАЙАНАЕВА,
Мария ГОГОЛЕВА,
Намнааҕы педколледж**

ЫЧЧАТЫ САЙЫННАРЫЫГА АНАММЫТ ОЛОХ

сириин көрбүтэ. Ийэтинэн эһэтэ Васильев Христофор Яковлевич куллубалы сылдьыбыт буолан, 1929 сыллаахха репрессияҕа түбэһэн, 3 сыл хаайыыга («Беломорканал» ГУЛАГ) сытан тахсыбыт. Инньэ гынан бу ыал репрессия хабар тыһынын этинэн-хаанынан билбит. Аҕатын Михаил Алексеевич, кулаак кыһын ойох ылбытын иһин, партиятыттан уһулбуттар, ыраах ыстаадаҕа үлэҕэ ыһыттар. Ол иһин Пера 2 сыл хойутаан, 1947 сыллаахха Верхоянскый куорат орто оскуолатыгар иккис кылаастан үөрэнэ кирибит. Оскуолаҕа үөрэнэр кэмигэр бастын общественница, туйгун үөрэнээччи этэ.

Пера Стручкова оскуоланы 1956 сыллаахха аттестатыгар 2 эрэ «түөртээх» (уоннааҕыта кырылас «5») бүтэрбит уонна тута Дьоккуускайга кэлэн, Саха го-

№-дээх Нам орто оскуолатыгар - оройуон саамай улахан оскуолатыгар - завучунаан аныыллар. Кини бу оскуолаҕа 16 сыл завучунаан уонна физика учууталынан энкилэ суох үлэлиир. Онтон 1978 сылтан Намнааҕы педучилищеҕа үлэли кэлэр. Үлэҕэ үрдүк эппиэтинэстээх, уустук да суолу бэрт судургутук, өйдөнүмтүөтүк быһаарары сатыыр талааннаах учуутал 26 сыл устата физика, «Педагогической маастарыстыба төрүттэрэ», «Валеология» предметтэрин кыайа-хото тутан үөрэтэр. Чөл олоһу тутуһар, валеологияны ис сүрэхтэрин ыһынар учуутал бу предмети үөрэтиигэ бэрт дьоннаах методической пособиеннэ бэчээттэтэр.

Перепетуя Михайловна 2004 сылга диэри преподаватель эрэ үлэтинэн мунгурдаммакка, кэчкэ сылларга общественной үлэ-

үйэлээҕи олоххо киллэрэргэ өйүн-санаатын ууран, элбэх сыратын-сылбатын биэрбитэ.

Киһи үтүөнү онорбута суолайыа суох хаалбат: Перепетуя Михайловна үөрэппит оҕолоро, коллегалара кинини умнубаттар, бэлиэ күннэргэ сылаас тылаах эҕэрдэлэри ыталлар, дьыа-тигэр сылдьаллар, сибээстэрин быспаттар.

Оттон Перепетуя Михайловна тус олоһун туһунан сырдатар буоллаахха, өссө устудьуоннуу сылдьан олоһун аргыһын - **СТЕПАНОВ АЛЕКСЕЙ АФАНАСЬЕВИЧ** - көрсөн, ыал буолбуттара. Манна даҕатан эттэххэ, Алексей Афанасьевич бочуоттаах сынньалаҥна тахсыар диэри Нам 1 №-дээх оскуолатыгар уонна кэлин педучилищеҕа үтүө суобастаахтык физика уонна информатика учууталынан үлэлээбитэ. Кини

Оскуола олобуттан

Быйылгы үөрэх сылыгар 1 Хомустаах орто оскуолатын үлэһиттэрэ үлэни, сынныалаҥы тэҥнэ дьүөрэлээн үрдүк таһаарылаахтык үлэлэтибит. Ол курдук сыл устата методическай холбоһуктар икки ардыларыгар профком көүлээһининэн араас күрэхтэр, тэрээһиннэр баолдулар.

Бастакы волейбол күрээбэ тохсунньу 27 күнүгэр буолла. Манна биэс хамаанда кытынна. Улахан ыһыы-хаһыы көмөтүнэн кыайыы өрөгөйүн алын кылаас учууталларын методическай холбоһуга ылла. II-с естественно-эстетическай, физмат холбоһук учууталлара, III-с техүлэһиттэр хамаандалара.

Карантин күннэрин аттаран тохсунньу 28-29 күннэригэр олохтоох модельнай библиотека тэрийитининэн ТОК (Толкуйдаа, Оонньоо, Кыай) интеллектуальной оонньуу ытыллыбыта. Бары методическай холбоһуктар көхтөөхтүк кыт-

ҮЛЭНИ, КӨРҮ-НАРЫ ТАБА ДЬҮӨРЭЛЭЭН

тан, кытаанах эрийсии түмүгэр гуманитарнай холбоһук учууталлара кыайылаах табыстылар. II-с алын кылаас учууталларын методическай холбоһуга, III-с техүлэһиттэр. Остуол тенниһигэр ким

күүстээбин быһаарсыы буолла, илин-кэлин түсүһүү кэннэ, кыайылаабынан техүлэһиттэр хамаандалара буолла. II-с алын кылаас учууталларын методическай холбоһуга, III-с гуманитар-

най цикл.

Ол кэннэ олунньу 10 күнүгэр саха төрүт оонньуута хабыйлык, хаамыска күөрэйэ кеттө, ким сымсата, түргэнэ манна көһүннэ. Түргэн-тарҕан туттуулаах естественно-эстетическай, физмат холбоһук учууталлара баолдулар. II-с алын кылаас учууталларын методическай холбоһуга, III-с техүлэһиттэр хамаандалара.

Саас кэлэн, таһырдыа сибиһэй салгыҥна, муус устар 12 күнүгэр эти-хааны эрчийэ хайыһардаан дайдыбыт. Манна эрэллээхтик воспитательнай холбоһук хамаандата бастаата. II-с алын кылаас учууталларын методическай холбоһуга, III-с техүлэһиттэр хамаандалара.

Күлэ-үөрэ, сынныана, күүс-уохуула көрдөөх старка турунубут. Бэрт кытаанах, улахан эрийсии түмүгэр биэтэккэ бастакынан гуманитарнай цикл учууталларын хамаандата кэллэ. II-с естественно-эстетическай, физмат холбоһук учууталлара, III-с алын кылаас

учууталларын методическай холбоһуга.

Бары кыайыы өрөгөйүн билбит хамаандабы мэтээл, грамота туттарылына. Манна таһынан, чугасты сытар Партизан орто оскуолатын педколлективин, үлэһиттэрин кытта шефство олохтонон, уопут атастаһан, волейболга, көрдөөх старка, ТОК оонньууга күрэхтэһэн, дуохууа сынныанан, саҥа оскуоланы астына көрөн кэлибит.

Өссө ыам ыйыгар бэйэ онгоһугун быыстапкага буолар, ол кэннэ профком бу күрэхтэр, тэрээһиннэр түмүгүнэн ханнык методическай холбоһук кыайылаах буолбутун быһаарар тэрээһин ытыллар.

Манньык тэрээһиннэр үлэһиттэри түмэр, сомоҕолуур, таһаарылаах үлэбэ көбүлүүр сүдү күүс буолааллар, оһон үлэни, сынныалаҥы дьүөрэлээн үөрэх сылын өрө көтөүллүүлээхтик түмүктүүбүт.

Д.А. ПАВЛОВА,
педагог-библиотекар,
Д.Ф. Алексеев аатынан
1 Хомустаах орто оскуолата

Арба, мань аахпытын дуо?

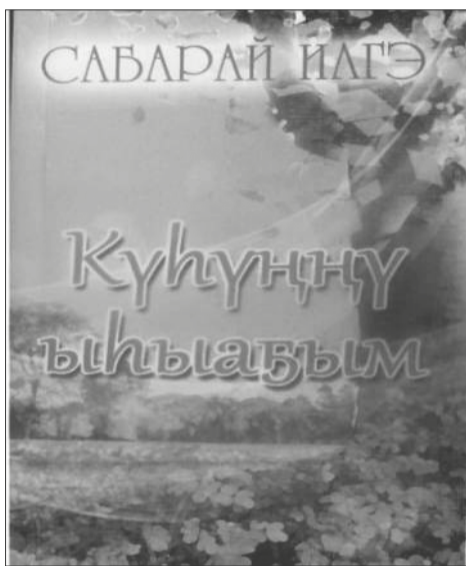
Анна Парникова-Сабарай Илгэ «Күһүңгү ыһыабым» кинигэтин сүрэхтэниитигэр ананар

Кыталыктыыр дьолум-соргум
Кыл күөмэйин тыаһынан
Кыйдаатарбын таскытыттан
Кырыстаах сор-мун суорун!

(«**Ыра ырыата**», С.50.)

Сабарай Илгэ - кыһалданы, ырыыны бэйэтинэн билэр буолан, аһыныгас, уйан сүрэхтээх, өйө-санаата уһуктаҕас, сэргэх куттаах-сүрдээх поэт. Ол иһин кини суруйан-бичийэн таһаарбыт хоһооннорун үһүс хомуурунньуга - «Күһүңгү ыһыабым» - күнү көрбүтүнэн сибиэстээн, кини айар үлэтин туһунан хаһыат нөҕүө санаабын үллэстиибин кини уһулччу истин тыһынаах хоһоонуттан быһа тардыттан саҥалаатым.

СӨ Суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ Сабарай Илгэ аныгы үйэ уһу-

Аҕам киниттэн курдук, хас биирдии ааһар
киһэттэн
Алгыһыныын ыларгыҥ муударанын
эн сүһэн.
(**Онтон, С.78**).

«Эдэртэн - эйэтин, кырдыбаҕастан
-алгыһын» өс хоһоонуттан сиэттэриллэн
тахсыбыт.

Олохпор суоҕу да баар курдук
Хоһооммор чочуйан, добоочук,
Кытаанах суоҕу мин суораммын
Кырыылым чой алмаас таас курдук.
(**Онтон, С.79**)

«Суоҕу суоруллубат» өс хоһоонуттан.
Поэт кинигэни элбэхтик ааһар, аан
дойду улуу поэттарын айымньыларын
сөҕөр-махтайар буолан, олору айар үлэ-
тигэр тирэх оһостор дии саныбын. Хо-
лобуур:

Өлөн да бараммын өрүһүллэр
Түһэ ырабар - эрэнэбин.
Өлбүтүм да кэннэ өлүмээри -

Суоҕа, Дьылбаттан умналаан.

Үтүөнэн хас биирдии түгэни
Үйэтиппитим буоллар ньии!

Кини уобарастаан этэр дьөбүрү
сөҕүмөр дыккити. Элбэхтэн биир холобуур:

Хоторуум мэйиһиттэн,
Хоргуһнаах күөстөн курдук,
Симэһиннээх буспут
Сизэрдээх ис санааларбын,
Сыһаабырдар минньигас,
Сылаах, миннээх, ысталаах
Сылыктыы ырыҥалыыр
Сыһык анаарыларбынан
Эйигин маһнылааммын
Иэтэ манньытаарыбын.

(«**Күһүңгү ыһыабым**», С.11.)

Дьэ, бу чаччы эт аһылыктаах саха кинитин «сыһаабырдар» ураты хоһоон. Мань ситэ-хото саха эрэ өйдүү. Уопсайынан да, поэт хоһоонноро сахалыы куттаахтар. Төһө да Сабарай Илгэ атын омук классическай жанрдарын (газель,

ХОҞООН УОННА ТАПТАЛ ТИРЭХТЭЭХ

луччулаах поэт буоларын В.Б. Окоорокова, Н.Н. Тобуруокап, Рафаэль Баратаайыскай, В.Т. Сидев уода. курдук анал тыл үөрэхтээхтэрэ, профессордар, биллиилээх, народнай суруйааччылар бэлиэтээн эппиттэрэ, суруйбуттара, айар үлэтин ырышпыттара. Оттон мин, кинилэр сыаналааһыннарын хатылаабакка туран, кини биир дойдулааҕа уонна Нам улууһун «Отуу уота» айар түмсүү чилиэнэ буоларым быһыытынан, бэйэм санаабын кылгастык суруйуохпун баҕарабын.

Мин Анна Парникованы - Ньюутаны - кыра эрдэхпиттэн билэбин, биир уулуссаҕа улааппытты, биер оскуолаҕа үөрэммиттэ. Кини дыоно (аҕага Алексей Николаевич - уорданаах агроном, ийэтэ Мария Спиридоновна - физика учуутала) - Баргыһаанча эрбэххэ баттанар мааны ыал. Парниковтар оҕолоро тэлгэһэлэриттэн тэлэһийбэт быһыылаахтара, арай ньиридэрин икки-үс буолан ходуһаҕа үүрэн киллэрэллэрин-таһааралларын өйдөөн хаалбыппын.

Ньюута - алта оҕоттон саамай улаханнара, оскуолаҕа туйгунук үөрэммитэ. Кини миигиттэн 3 сыл аҕа, эдьийибин Ольганы кытта эт саастыы этэ. Хойуу, уһун баттаҕы икки гына өрүмүт, ачыкылаах, суон соҕус куоластаах, лоп-бааччы кыһы толло көрөрбүт. Биер кэмгэ үөрэммит буолан, алта оҕоттон үс бастакыларын эрэ үчүгэйдик билэбин: Нюганы, Аляны, Тоняны. Онон да буолуо, Сабарай Илгэ айар үлэтэ, уһундук сыта-тура толкуйдаан, чочуйан, ис сүрэхтэтин төрөтөн, нарылаан-дыаарыстаан таһаарбыт хоһоонноро миэхэ олус чугастар уонна күндүлэр.

Холобура, кини төрөөбүт-үөскээбит Баргыһаанмыт туһунан хайдахтаах курдук истинник этэн таһаарбытты!

Өлүөнэ хотун ылҕын оҕотобун,
Өрүскэннээх ыры сыһылардааххын,
Энсиэли эбэ эт-хаан сорботобун,
Энсилээннээх тойук хонулардааххын,
Олонхо дорвоонноох хочотобун,
Онолдоһоох тылардаах Баргыһааным!
Манна баар иһирэх ийиин, уратытык уустаан-ураннаан хоһуйуу, хоһоон бары ирдэбиллэрин тутуһуу.

Эбэтэр:
Кыра, эдэр эрдэхпинэ
Кылабыһыны кэтэртэр.

Өлүчү ап-чарай ситимэ
Өйбүн баайбыт дуу, эбэтэр?
(«**43. Анараа дойду**», С.92.)

Бу хоһоону ааҕааччыга быһааран эттэхпинэ, Баргыһаан кылабыһыһата трасса иннигэр туора сытар: ханна эмэ барар түгэнгэ, кылабыһыһаны туораныллар. Ол иһин эбитэ дуу, дыккити баҕайы, биһиги кыра эрдэхпитинэ, бары кэриэтэ кылабыһыһаны кэрийэрбит, ким ханна көмүллэ сытарын билэрбит, онно туох диян суруллубутун ааһар идэлээх буоларбыт. Бу хоһоонго оннук түгэн ахтыллан ааһар. Мань билбэт ааҕааччы «туох буолан кылабыһыһаны кэтэр баҕайыт?» диян мунаарыан сөп.

Хоһоон төһөнөн чочулар да, соччон ааптар талаана үрдүктүк сыаналанара өйдөнөр. Оттон Сабарай Илгэ бары хоһоонноро кичэйэн чочуллубут буолаллар. Үөһэ ахтыллыбыт лоскуйга да поэт аллитерация, кириэстии рифма курдук хоһоон куорматын тутуспута ырылычы көстөр. Уопсайынан, тыл билимин доктору, профессор Н.Н. Тобуруокап «народнай поэт Моисей Ефимов поэзияга ирдэниллэр мифологизма, метафоризма, музыкальнаһа барыта Сабарай Илгэ хоһоонноругар баар» диян 2009 сыллаахха «Күрүлгэнгэ» «Билиҥҥи саха поэзиятын уһулччулаах маастара» диян ыстатыйатыгар суруйбут түмүк санаатын кытта олоччу сөбүлэһэбин.

Сабарай Илгэ хоһоонноро бөлүһүөктүү лирикаҕа киирэллэрин быһыытынан, өйдөөн-төйдөөн ааһар ордук: ыксыы сылдьан, тиэтэлинэн аахтаахха, дэбигис өйдөнө охсубаттар. Холобуур, норуот уусуран айымньытын, өс хоһооннорун салгыы тэнитэн, маньыктары айбыт:

Олохтон төһө да сордонуум,
Оһорон да көрөн дьоллонуум:
Таптыыра бэрдиттэн сынньар диян,
Таһыры киниттэн үйүүм...
(«**Түөртүү олугуан хоһуйуулар**», С.77)

Төһө орунааһын билбэтим буолан баран, «Кырыбыһыр - ол алта таптыыры» диян норуокка этиллэр уос номоҕо баарын саныы түһэбин.

Эдэр киниттэн курдук, хас үчүр
сарсыардаттан
Эйэтин ыларгыҥ дуу, кинилиин
чүрээ сырдаан.

Эрэллим суох да буоллар - эрэнэбин.
Ол эрэл икки тирэхтээх - хоһоон
уонна таптал:
Миигиттэн тугум ордуой? -

Хоһоонум.
Тугум тыһынаах хаалыай? -
Иэйиһилэрим.

Оттон мин,
Аар Куйаар хомуһуна,
Сир абылаҥа буолан, -
Өлүбүчүм.

(«**Күрүлгэн**», 2009. С.179)

Поэт чугас дьонугар, төрөөбүт дойдутугар, ийэ тылыгар улахан таптала, дьиз кэргэнигэр эйэвэс эйгэвэс улааппыта айар кута уһуктарыгар олук буолбут буолуохтаах.

Көннөрү киһини үрдүнэн, ама киһини ыраабынан сырытыннарар соһуччу дьүһүйүүлэриттэн «Бырастыы» диян хоһоонугар көстөр дии саныбын:

Бырастыы күнүм - хайдыбыт дүңгүр,
Бырастыы ыйым - хайдыбыт былаайах,
Бырастыы оловум - самныбыт ойуун:
Быстыа күһэнгэ, уоттаны кумунг.
(«**Күрүлгэн**», 2009. С.177)

Сабарай Илгэ хоһооннорун араас ньымаларынан сатабыллаахтык симиир, оһон ааҕааччыны умсугутар. Холобуур, оһонимнары табан туттубутун «Сүүрдэн ис» диян 3 күппүлүөттээх хоһоонугар ааҕабыт:

Букатын буолума нэс орус:
Бука диян дугдуруй да, орус.
Бириэмэ диян быһый эн аттан,
Бицртэн биер биэтэккэ, чэй, аттан.

(«**Күһүңгү ыһыабым**», С.36)

Киһи олоҕо кылгас, ону сахалар «түһүгүнэн чыгычаас көтөн ааһарыгар» тэҥниилэр. Бу өйдөбүлү поэт бэрт тийимтиэттик суруйар: бириэмэни халтай аһарбакка, дьонуннаахтык оһорорго санаа биэрэр. «Чаһыга» хоһоон (сонет):

Ыйра баран ыһсар икки
Ыйынньыккынан кыптыыйдаан,
Сааспын-үйэбин кэрчиктии
Сарбыйдыҥ кыра-кыраалаан.
Ол иһин дуоннаах хаалбата
Оловум өлбүгэтиптэн, -
Ходуһата суох буолаат да,
Холдьобуллуом күн сириттэн.
Кумалаан күтүм устангына
Кураанах куйаар устунан
Соххор чыпчылваны ылыа

рубаи, бейт, сонет) туһанан суруйдар, хоһоонноругар төрөөбүт норуотун менталитета бэргэниик бэриллэр. Онон кини саха поэзиятын байытар, сайыннарар дии саныбын.

Сабарай Илгэ - Нам улууһун дьиннээх патриот-поэта. Кини бэйэтин эрэ ис санаатын сааһылаан этинэн мунгурдаммат, суруйар тиэмэтэ олус киэн. Холобуур, кини улууспут чулуу уолаттарыгар - М.К. Аммосовка, И.Е. Винокуровка, И.Д. Винокуров-Чабылданга - анаан суруйбут ийиһилээх хоһооннорун да ылыахха. Бу мээһэ хоһооннор буолбатахтар: поэт кинилэр олохторун суолун дириҥик үөрэтэн, норуокка өһөлөрүн үрдүктүк сыаналаан, бэйэтин нөҕүө аһаран, айар кутугар киллэрин, сабарданаахтык, итэ-вэтиилээхтик, тугу да көтүппэккэ, киэн өйдөбүлү сааһылааммыт аһыйах тыһынан хабан суруйбут. Киһи эрэ астынар, киэн туттар хоһооннор! Онон Сабарай Илгэ айымньылары норуот олоһун устуоруйатын халар далааһынаахтар диян бэлиэтиибин.

Түмүктээн эттэххэ, Сабарай Илгэ - чаччы уус-уран тыл илбиһин инэриммит уһулччулаах поэт. Кини тыла баай, хомоҕой; хоһоонноругар аныгы киһиэхэ дэбигис өйдөнүллүбэт, хантан да кэлбиттэрэ биллибэт дьүһүйүүлэрэ, уу сахалыы уобарастаан этиилэрэ үгүс. Ити барыта кини айар кута үрдүк таһымнааһын туоһулуур. Манньык сүдү талааннаах поэт биһиги дойдубутугар төрөөбүттэн астынаахха, киэн туттуохха эрэ сөп.

Сабарай Илгэ хоһооннорун хомуурунньуга тахсыбыта олус кэрэхсэбиллээх: дьон-сэргэ поэзия умсулданнаах эйгэтин билиэхтээх. Кини бэйэтэ ураты сэмэй буолан, хаарыан айымньылары киэн араҥаҕа тахсыбакка хаалыахтар этэ. Ол иһин кинигэни көбүлээн таһааттарбыт СӨ Суруйааччыларын сойууһугар улаханньык махтанабыт.

Айылбаттан улахан бэриһиннэриилээх поэттэ өссө да айа-тута, ааҕааччыларын хомуһуннаах тыһынан сөхтөрө, дириҥ бөлүһүөктүү хоһооннорунан умсугута турарыгар ис сүрэхтэн баҕарыабын.

Прасковья БАЙНАЕВА,
Намнаабы педколледж
«**Ыллык**» литературнай
куруһуогуҥ салайааччы

ДОРУОБУЙАН БЭЙЭН ИЛИИГЭР

Российской Федерация доруобуйа харыстабылын министерствотун атырдык ыйын 19 күнүнээби 2009 сыл 597 №-дээх ыйааҕар олоҕуран 2015 сыл күлүн тутарга Нам улуугар «Мобильный центр здоровья» диэн чөл олоҕу тутуһууларын, табахтааһыны, арыгылааһыны аччатар сыаллаах медпрофилактика отделениета аһыллыбыта. Биир сыл устата үлэбит түмүктэрин кылгастык билиһиннэриэхпитин баҕарабыт.

Комплекснай көрүү сэттэ араас тус-туска сүрэх, тымыр, ноор, тыынар, көрөр органнарынан кээмэйдэри онорор; ол курдук антропометрия (үрдүк, ыйааһын, биил кээмэйдэрэ), саахар, холестерин, сүрэх, тыҥа, организмгар угарнай гааны кээмэйдээһин, хорук тымырдар кыарааһыннарын, киһи былчынҥын, сыатын, уутун арааран мээрэйдээһини, харах давленииетин уонна харах көрүүтүн быһаарар тобус аппараттарынан үлэлибит. Аппараттарбыт дьобус соҕус буоланнар көһө, кэрийэ сылдьан дьону көрүүгэ табыгастаахтар. Бэйэбит анал оноһуулаах массынаалаахпыт, 3 үлэһиттээхпит. Бу көрүүлэртэн ураты нэһилиэнньэ диспансеризацияны барытын хонтуруолдуубут, отчуоттуубут, чөл олох темаларыгар лекциялары, бэсидэлэри ааҕабыт, аһаҕас аан, доруобуйа күннэрин тэрийэбит.

Былырын уонна быйыл Нам улуугун 16 нэһиликтэрин, Нам сэлээнньэтин 28 үлэ тарылталарын, Уус-Алдан 2 нэһилиэгин кэрийэ сылдьан дьон доруобуйатын чинчийдибит. Көрдөрүүнү барыта босхо, полис, паспорт, СНИЛС эрэ ирдэннилэр. Биһиги 18 үөһэ саастаах дьону көрөбүт. 2015 с. түмүгүнэн уопсайа 1032 киһи көрдөрүттэ.

2015 с. дьон доруобуйатын көрдөрүүтүн таблицата:

Сааһа	К и һ и ахсаана	Доруобуйа группата*		
		I	II	III
18-19	2	2		
20-39	228	90	80	58
40-49	223	30	94	99
50-59	276	15	61	200
60-69	188		31	157
70-79	81		1	80
80 - онтон үөһэ	34			34
Барыта	1032	137	267	628

* I - доруобуйдар;
II - доруобуйаларыгар улаарыһылаахтар;
III - араас хронической ыарыларынан учуокка турар дьон.

Былырын 1032 киһи көрдөрбүттэн 137 эрэ (уопсай көрдөрүммүт дьонтон 13,28%) доруобуй киһи, 895 киһи (86,72%) доруобуйаларын туругар сатарыйылаах, хронической ыарылардаах дьон буоллулар. Итилэр истэригэр сүрэх-тымыр систематыгар уларыйылардаах (үрдүк хаан баттааһыннаах, сүрэхтэрэ мөлтөх) 411 киһи, тыынар органнарыгар кэһиллилээх - 58, 329

табахсыт, 102 арыгыны лаппа амсайааччы, 61 саахардара, 443 холестериннара үрдүк, ыйааһыннарыгар уларыйылаах - 521, ыйааһыннара нуормаҕа тийбэт (ырыган) 7, 1 степеннээх уйуулаах - 186, 2 степеннээх уйуулаах - 87, 3 степеннээх уйуу - 17 түбэлтэтэ бэлиэтэннэ.

Бу сыһынарлар көрдөрүүлэрин түмүгүнэн билигин кырымчык олоххо дьон доруобуйатын айгырааһына үрдүк. Ол эрэн доруобуйаны чөлүгөрүтүһү, көнөрүнүү суолларын дьон араастаан тобулар буолан эрэллэр. Элбэх киһи скандинавскай хаамыһын, тренажернай сааларга, йоганан

дьарыктаныыларга элбээтэ. Биһиги көрүүлэрибиз түмүктэринэн табахтарыны быраҕаллара эмиэ хайҕаллаах суол.

«Бэйэн доруобуйаҕар бэйэн кыһаллыбатаххына, ким да кыһаллыбат» диэн толкуй бар дьон өйүгэр тийиэ диэн эрэнэ хаалабыт. Доруобуй буолун!

Дьулустаан ГОГОЛЕВ,
медпрофилактика бырааһа,
Барвара НОВГОРДОВА,
медсестрэ

Курение табака - серьезная медико-социальная проблема и одна из главных предотворимых причин смертности и инвалидности во всем мире.

Существует два вида клинических разновидностей курение табака:

- 1) В виде привычки к курению.
- 2) В виде табачной зависимости, когда возникает патологическое, болезненное влечение к табаку.

В нашей стране насчитывается более 44-77 млн курильщиков, что составляет 39,4% взрослого населения, а частота курения среди мужчин в отдельных районах достигает 65-70%, 30% женщин курят в возрасте 25-34 лет. В выпускных классах школ курят 48,2% мальчиков и 31,4% девочек, в 15 лет начинают курить 7-3% детей. Россия одно из первых мест в мире, по потреблению табака.

Из 12 человек, умерших от рака легких, 11 были курильщиками. Курение убивает больше людей, чем СПИД, наркомания, предумышленное убийство (включая суицид), ДТП вместе взятые.

Жизнь курильщика короче на 15 лет. В мире каждые 6 секунд умирают один человек от заболеваний, связанных с курением табака.

Что мы знаем о сигаретах и выделяемых ими вредных веществах, сигареты эволюционированы в течение многих десятилетий самокрутки, фабричные папиросы, сигареты с фильтром. Современные сигареты маскируют отравляющие вещества более мягким и менее видимым дымом, слабым запахом и красивой упаковкой, они стали более привлекательными мягкими в употреблении.

Одним из вредно действующих на организм веществ является никотин. Ядовитость его знакома каждому, кто впервые сталкивается с сигаретой – это

ЧТО МЫ ЗНАЕМ О ТАБАКЕ?

легкое отравление, головокружение, иногда сопровождающееся рвотой. Никотин наиболее сильное действие оказывает на нервную систему, сердце, кровеносные сосуды. Сужение кровеносных сосудов обуславливает заболевание атеросклерозом, гипертонией, стенокардией, инфарктом миокарда. 80% курильщиков, которые длительное время курили, страдают хроническим «бронхитом курильщика», при этом изменения в слизистой бронхов зависят от срока воздействия табачного дыма. Нарушается функция самоочищения бронхов, в легких ослабляется местный иммунитет, следствием чего могут быть частые пневмонии; увеличивается также склонность к туберкулезу. Курением связано с развитием опухолей некоторых органов, которые в процессе курения не контактируют с табачным дымом. Так доказано, что рак мочевого пузыря, шейки матки 3 раза чаще у курильщиков.

Дети, которые курят, считают себя крутыми. Что же есть на самом деле? Они крутые, если только под словом «крутой» подразумевают проблемы в школе. У курящих детей низкая самооценка, они решают закурить, потому что думают, будто этим свой имидж и может быть статус круче, привлекательнее, популярнее. И именно потому, у них низкая самооценка, они не могут сказать смело, нет, когда им предлагают табак. Бросить курить не так-то просто, потому что никотин – это такой же наркотик, как алкоголь, героин или кокаин. Когда люди бросают курить, они испытывают разного рода расстройства, раздражительность, тревогу, трудности с концентрацией внимания, бес-

покойства и сосредоточенность. Но самый осмысленный путь профилактики – никогда не пробовать курить табак.

Курящая женщина, еще не зная, что ожидает ребенка, может причинить его здоровью огромный вред. Доказано, что никотин из крови матери поступает в кровь плода, сужая кровеносные сосуды никотин резко ухудшая его питание. Если курит будущая мать, это приводит к хроническому кислородному голоданию плода и более чем на 50% увеличивает смертность новорожденных, способствует к выкидышам. Кормящим матерям, стоит задуматься каким будет их потомство, в молоке матери в 1 литре грудного молока содержится до 0,5 миллиграмма никотина, имеет неприятный запах и вкус, поэтому ребенок часто отказывается от груди или вяло сосет. Молоко преждевременно пропадает.

Прекращение курения приводит к снижению риска смерти от сердечно – сосудистых заболеваний на 50%, в то время как пожизненный прием дорогостоящих гипотензивных препаратов или статинов только на 25-35% и 25-42% соответственно. Поэтому наиболее актуальным представляется комплексный подход к профилактике заболеваний, связанных с курением с учетом раннего выявления факторов риска и признаков этих болезней и применением мер по предупреждению или прекращению табака.

Здоровый образ жизни является краеугольным камнем профилактики, а физическая активность, правильное питание и отказ от курения – те три кита, которые создают его основу.

Отделение медпрофилактики НЦРБ

Слово об учителе

В ПАМЯТЬ О ПЕРВОМ МАСТЕРЕ

Год назад нас потрясло и огорчило до глубины души известие о кончине первого мастера, любимого нами, – художника-педагога Петухова Михаила Романовича, заслуженного работника культуры РС(Я), почетного гражданина Намского улуса.

В далеком 1971 году он в стенах Намской музыкальной школы в селе Намцы Намского района организовал отделение изобразительного искусства, где и по сей день прививают азы творческого художественного мастерства подрастающему поколению. Сколько усилий он прикладывал, чтобы поддерживать учебный процесс на хорошем профессиональном уровне, ведь материалы для юных художников достать в те далекие годы в наших краях было очень непросто.

Порой ему приходилось целенаправленно ездить или заказывать за свои деньги в Москве или Ленинграде специальные карандаши, профессиональные кисти, водные краски, акварельную бумагу, резак, альбомы и книги по изобразительному искусству – очень дорогие и сейчас, а тем более по тем временам. Помним, как он из дома приносил стирательные резинки и графитные карандаши, чтобы дети тут же могли рисовать натюрморты, композиции, потому что знал, что среди нас есть ученики из семей скромного достатка.

Михаила Романовича помним как человека широких познаний, эрудиции, с искрометным юмором, открытого и честного, способного придти на помощь нуждающимся. Он своим ученикам давал шанс попробовать себя в профессии, выступить во взрослую творческую жизнь, и многие состоялись как профессиональные мастера, художники, дизайнеры. Пестуя и наставляя без надменного менторства, всегда на равных, он обладал талантом передавать ученику сокровенную тайну мастерства.

Михаил Романович как профессиональный художник создал и сотворил немало творческих работ – все и не перечислить. Но даже один пример его творческой гражданской инициативы достоин высокого имени творца – это мемориальный комплекс якутянам, павшим в Великой Отечественной войне под городом Ржевом. Сколько сил и здоровья он вложил в возведение этого уникального памятника вдали от родных мест – в непростые годы перестройки и развала Советского Союза!

Часто выезжая в долгосрочные командировки, руководя на

месте ходом строительства, превозмогая чиновничьи преграды, отсутствие средств, недостаток материалов, часто вкладывая в проект свои скромные сбережения – а ведь у него была семья, маленькие сын и дочь. Его супруге тогда пришлось вместе с ним переносить тяготы, взвалив на плечи нелегкое бремя; были и такие, которые не понимали его поступка, кто-то из меркантильных соображений осуждал его – мол, потратить бы эти средства на что-нибудь более важное!

Но Великое видится на расстоянии! По прошествии стольких лет значимость и актуальность этого комплекса под Ржевом не оценить, он стал поминальным памятником по всем якутянам, павшим в войне за освобождение Родины от немецко-фашистских захватчиков. В этом заслуга нашего первого мастера Михаила Романовича, этот труд его жизни обессмертил его имя.

Всем родным, детям и внукам Михаила Романовича мы, его ученики, выражаем глубокое соболезнование, он покинул нас слишком рано, и в кончину его трудно верить и сейчас. Мы верим, что незабвенный его дар будет проявляться в его потомках, а люди сохраняют светлую память о нем на все времена.

Мы обращаемся к администрации муниципального образования «Намский улус» с просьбой об увековечении памяти о нашем первом учителе присвоением имени Петухова Михаила Романовича улице, на которой стоит Намская детская музыкальная школа, в стенах которой он начал свой творческий путь.

Екатерина ШАПОШНИКОВА,
член Союза художников России,
Туйаара ШАПОШНИКОВА,
член Союза художников России,
Ариан ЕРМОЛАЕВ, член Союза дизайнеров России

Мин манньк этиилээхпин

КЭСКИЛБИТ ТУҔУГАР

Республикабыт Ил Дархана Е.А. Борисов арыгылааһыны үүнүүр-тэһиннири быһаарыһыны ылыһаарыттан уулуссаҕа туора-маара хаамааччы, дыбаанҕа сытар курдук туттан сиргэ сытааччы киһи мээһэ кэстүбэт буолбутун дьон бэлиэти көрөр буолуохтаах.

Арыгы обургу сабыдыалынан төһөлөөх оҕо арыгы тулаайаҕа аатырбыта, төһөлөөх киһи бу харыаннаах дойдуттан туораабыта, инбэлиит буолбута, төһөлөөх эдэркээн уолаттарбыт эрэнэнкэ нөнүө атын салгыһын тына сыталлара буолуой? Көр, ол тухары буолуохтаах буоларын курдук ылыһы баар курдук этэ. Арай били уураах эрэ тахсабыттан туох эрэ хамсааһын тахсан эрэр.

Ол курдук, республикаҕа арыгыттан akkaастанар нэһиликтэр, оннооҕор улуус улуһунан чөл олоххо киириилэрэ баар буолла дииллэр. Биһиги улууспутугар эмиэ хас да нэһилик арыгыттан akkaастанар

быһаарыһыны ылыммыттар үһү диэн баара, ону киэн араннаҕа таһааран дьону көбүлүөххэ баар этэ.

Арыгы, баҕар, бобулунун, ол үчүгэй. Аны биир хара дьай – аатырар наркомания, иирбит ыгы босхо ыһпыт курдук, төлө барыа диэн дыксиний баар. Ол хара дьайынан дьарыктанааччылар аһыйаҕа суохтар дииллэр. Оннооҕор оскуолаларбыт оҕолоро ону-маны тардар аатыраллар.

Билигин оҕолор, ыччат бэйэ-бэйэлэрин үтүктүһэр, кучуйсар идэлээхтэр. **Мань тууяарга оҕолор, ыччат күүстэринэн ол дьайы утары үлэлэһэр обществнай түмсүү тэрийэр кыаллыа дуо?** Полиция үлэһитэрин кытта бииргэ сылдьан үлэлэһэллэрэ буоллар кэм эрэхтүрэх, тирэхтээх буолуо этэ. Онон Наммытыгар төрүүр оҕо төлкөгө төннүбэтин, кэскилэ кэктибэтин туһугар бары чөл олоҕу тутуһарга санаабытын, сүбэбитин холбоон.

З.И. ЕГОРОВА

Понедельник, 23 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.45 Модный приговор 12+
12.15, 19.50 Пусть говорят 16+
13.25 Таблетка 16+
13.55, 15.15, 01.55 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.45, 03.05 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Давай поженимся! 16+
21.00 Время 21.30 Т/с «Ищейка» 12+
23.40 Вечерний Ургант 16+
00.10 Ночные новости 00.25 Структура момента 16+
00.10 Познер 16+
01.10 Ночные новости 01.25 Тихий дом 16+

Вторник, 24 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.20 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.20 Модный приговор 12+
12.15, 19.50 Пусть говорят 16+
13.25 Таблетка 16+
13.55, 15.15, 02.25, 03.05 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 01.30 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Давай поженимся! 16+
21.00 Время 21.30 Т/с «Ищейка» 12+
23.40 Вечерний Ургант 16+
00.10 Ночные новости 00.15 Чужие тайны 16+
00.10 Познер 16+
01.10 Ночные новости 01.25 Тихий дом 16+

Понедельник, 23 мая

06:30 Дойдум дьоно (Розовая чайка ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 0+
10:30 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Ис сүрэхтэн... 6+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Дойдум дьоно (Орто Халыма ТВ) 6+
16:30 Питер-лайф 6+
16:45 Идэбин таба тал 6+
17:00 Буква закона 6+
17:30 Геван 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Арена событий 12+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 «Сааскы кэми» бииргэ аабабыт 0+
21:30 Буква закона 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
06:30 Дойдум дьоно (Бэрдьигэс ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 0+
10:30 Дойдум дьоно (Борообон ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Арена событий 12+
11:30 Саха санаата 6+
12:15 # Советуем! 12+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Дойдум дьоно (Орто Халыма ТВ) 6+
16:30 Питер-лайф 6+
16:45 Идэбин таба тал 6+
17:00 Буква закона 6+
17:30 Геван 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Арена событий 12+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 «Сааскы кэми» бииргэ аабабыт 0+
21:30 Буква закона 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

Вторник, 24 мая

06:30 Дойдум дьоно (Бэрдьигэс ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 0+
10:30 Дойдум дьоно (Борообон ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Арена событий 12+
11:30 Саха санаата 6+
12:15 # Советуем! 12+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Дойдум дьоно (Орто Халыма ТВ) 6+
16:30 Питер-лайф 6+
16:45 Идэбин таба тал 6+
17:00 Буква закона 6+
17:30 Геван 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Арена событий 12+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 «Сааскы кэми» бииргэ аабабыт 0+
21:30 Буква закона 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

18.45 Давай поженимся! 16+
21.00 Время 21.30 Т/с «Ищейка» 12+
23.40 Вечерний Ургант 16+
00.10 Ночные новости 00.25 Структура момента 16+
Среда, 25 мая
05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.25 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.25 Модный приговор 12+
12.15, 19.50 Пусть говорят 16+
13.25 Таблетка 16+
13.55, 15.15, 02.30, 03.05 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 01.30 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Давай поженимся! 16+
21.00 Время 21.30 Т/с «Ищейка» 12+
23.40 Вечерний Ургант 16+
00.15 Ночные новости 00.30 Политика 16+

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.20 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.20 Модный приговор 12+
12.15, 19.50 Пусть говорят 16+
13.25 Таблетка 16+
13.55, 15.15, 01.30, 03.05 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.20, 03.05 Наедине со всеми 16+
Четверг, 26 мая
05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.20 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.20 Модный приговор 12+
12.15, 19.50 Пусть говорят 16+
13.25 Таблетка 16+
13.55, 15.15, 01.30, 03.05 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.20, 03.05 Наедине со всеми 16+

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.20 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.20 Модный приговор 12+
12.15, 19.50 Пусть говорят 16+
13.25 Таблетка 16+
13.55, 15.15, 01.30, 03.05 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.20, 03.05 Наедине со всеми 16+

радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Не пропустите главное 12+
17:00 В кадр-республика (Зырянка ТВ) 6+
17:45 В кадр-республика (Нерюнгри ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Дойдум дьоно (Таатта ТВ) 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Арена событий 12+
19:30 Олох үһүгэр 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 «Сааскы кэми» бииргэ аабабыт 0+
21:30 В кадр-республика (Томпо ТВ) 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
Среда, 25 мая
06:30 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 0+
10:30 Дойдум дьоно (Абый ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Арена событий 12+
11:30 Кал, олох, сэхэр-гэниэх 6+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Олох үһүгэр 12+
17:00 В кадр-республика (Томпо ТВ) 6+
17:30 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Тья сирэ 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Болгомто киинигэр 12+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Сахатранснефтега: С нами теплее! 6+
21:30 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

06:30 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 0+
10:30 Дойдум дьоно (Абый ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Арена событий 12+
11:30 Кал, олох, сэхэр-гэниэх 6+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Олох үһүгэр 12+
17:00 В кадр-республика (Томпо ТВ) 6+
17:30 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Тья сирэ 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Болгомто киинигэр 12+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Сахатранснефтега: С нами теплее! 6+
21:30 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Давай поженимся! 16+
21.00 Время 21.30 Т/с «Ищейка» 12+
23.40 Вечерний Ургант 16+
00.15 Ночные новости 00.30 На ночь глядя 16+

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.15 Пусть говорят 16+
13.25 Таблетка 16+
13.55, 15.15 Время покажет 16+
16.00, 05.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Жди меня 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Человек и закон 16+
19.50 Поле чудес 16+
21.00 Время 21.30 Шансон года 16+
23.20 Вечерний Ургант 16+
00.15 Джеймс Браун. Путь наверх 16+
02.45 Х/ф «Увлечение Стеллы» 16+

06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости
06.10 Х/ф «Проект «Альфа» 12+
08.00 Игрый, гармонь любимая! 12+
08.45 Смешарики. Новые приключения 0+
09.00 Умницы и умники 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Смак 12+
10.55 Ольга Шукшина. «Если бы папа был жив...» 12+
12.15 Идеальный ремонт 12+
13.10 На 10 лет моло-

сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
Четверг, 26 мая
06:30 Дойдум дьоно (Борообон ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 0+
10:30 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Болгомто киинигэр 12+
11:30 Ахтан санаан ааһыарыҥ 6+
12:15 Будем вместе 6+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Не пропустите главное 12+
17:00 Геван 6+
17:30 Парламентский вестник 12+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Хотугу сулус 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Арена событий 12+
19:30 Олох үһүгэр 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Вестник Алма-зэргиибанка 6+
21:30 Туймаада-линг: игэс уонна үлэ ситимэ 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
Пятница, 27 мая
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Чемпионат России по вольной борьбе. Прямая трансляция 6+
15:00 В кадр-республика (Чароит ТВ) 6+
15:30 Тья сирэ 6+
18:00 Олох үһүгэр 12+
17:00 Чемпионат России по вольной борьбе. Прямая трансляция 6+
20:00 # Советуем! 12+
20:15 Будем вместе 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Дневник чемпионата России по вольной борьбе 6+
22:00 Саха санаата 12+

06:30 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 0+
10:30 Дойдум дьоно (Абый ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Арена событий 12+
11:30 Кал, олох, сэхэр-гэниэх 6+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Олох үһүгэр 12+
17:00 В кадр-республика (Томпо ТВ) 6+
17:30 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Тья сирэ 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Болгомто киинигэр 12+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Сахатранснефтега: С нами теплее! 6+
21:30 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

же 16+
14.00 Теория заговора 16+
15.15 Х/ф «Уснувший пассажир» 16+
16.50 Кто хочет стать миллионером? 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.10 Угадай мелодию 12+
18.45 Без страховки 16+
21.00 Время 21.20 Сегодня вечером 16+
23.00 МаксимМаксим 16+
00.10 Х/ф «Тройной форсаж» 16+
02.05 Х/ф «Морпехи» 16+
04.20 Модный приговор 12+

Воскресенье, 29 мая
05.25, 06.10 Х/ф «Оз. Великий и ужасный» 12+
06.00, 10.00, 12.00 Новости
07.50 Служу Отчизне! 16+
08.20 Смешарики. ПИН-код 0+
08.35 Здоровье 16+
09.40 Непутевые заметки 12+
10.10 Следуй за мной 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фазенда 12+
12.15 Открытие Китая 12+
12.45 Гости по воскресеньям 12+
13.40 Х/ф «Три плюса два» 12+
15.40 Романовы 12+
17.45 Юбилейный вечер Валерия и Константина Меладзе 16+
19.55 Аффтар жжот 16+
21.00 Воскресное «Время» 22.30 Что? Где? Когда? 23.40 Х/ф «Превосходство Борна» 12+
01.40 Х/ф «Любовь в космосе» 12+
03.40 Модный приговор 12+

06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости
06.10 Х/ф «Проект «Альфа» 12+
08.00 Игрый, гармонь любимая! 12+
08.45 Смешарики. Новые приключения 0+
09.00 Умницы и умники 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Смак 12+
10.55 Ольга Шукшина. «Если бы папа был жив...» 12+
12.15 Идеальный ремонт 12+
13.10 На 10 лет моло-

22:45 Идэбин таба тал 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
Суббота, 28 мая
07:00 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
07:30 Дойдум дьоно (Орто Халыма ТВ) 6+
07:45 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
08:00 Дойдум дьоно (Борообон ТВ) 6+
08:15 Дойдум дьоно (Ньурба ТВ) 6+
08:45 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
09:15 Истинг илдьит 6+
10:00 Чемпионат России по вольной борьбе. Прямая трансляция 6+
15:00 Күнчээн 0+
15:30 Хотугу сулус 6+
16:00 Дойдум дьоно (Анаабыр ТВ) 6+
16:15 Геван 6+
16:45 Охота и рыбалка в Якутии 12+
17:15 Истинг илдьит 6+
18:00 Чемпионат России по вольной борьбе. Прямая трансляция 6+
20:00 Кинозавод 6+
20:30 Якутия. День за днем 12+
21:15 Дневник чемпионата России по вольной борьбе 6+
22:00 Ис сүрэхтэн 6+
23:15 Сүрэхпэр доботорум бука бары... 6+
Воскресенье, 29 мая
07:00 Дойдум дьоно (Сангаар ТВ) 6+
07:15 Полярная звезда 6+
08:00 Будем вместе 6+
08:15 Аал-луук мас 6+
09:00 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
09:15 Истинг илдьит 6+
10:00 Чемпионат России по вольной борьбе. Прямая трансляция 6+
15:00 Күнчээн 0+
15:30 Прогресс 6+
16:00 Чемпионат России по вольной борьбе. Прямая трансляция 6+
18:00 Аал-луук мас 6+
18:30 Истинг илдьит 6+
19:15 Байанай 12+
19:45 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
20:15 # Советуем! 12+
20:30 Саха сирэ. Күнтэн күн 12+
21:15 Дневник чемпионата России по вольной борьбе 6+
22:00 Сардаана 6+
22:45 Кэнсиэр 6+

06:30 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 0+
10:30 Дойдум дьоно (Абый ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Арена событий 12+
11:30 Саха санаата 6+
12:15 # Советуем! 12+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Навстречу Играм «Дети Азии» 6+
16:00 Олох үһүгэр 12+
17:00 В кадр-республика (Томпо ТВ) 6+
17:30 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Тья сирэ 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Болгомто киинигэр 12+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Сахатранснефтега: С нами теплее! 6+
21:30 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
22:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ! 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

РОССИЯ 1

Понедельник, 23 мая

05.00, 09.15 Утро России 09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Аромат шиповника» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Миндальный привкус любви» 12+
23.55 Вести.моск 16+
01.40 Ночная смена 12+

Вторник, 24 мая

05.00, 09.15 Утро России 09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Аромат шиповника» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Миндальный привкус любви» 12+
23.55 Честный детектив 16+
00.50 Ночная смена 12+

Среда, 25 мая

05.00, 09.15 Утро России 09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Аромат шиповника» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Миндальный привкус любви» 12+
23.55 Честный детектив 16+
00.50 Ночная смена 12+

Четверг, 26 мая

05.00, 09.15 Утро России 09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Аромат шиповника» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Миндальный привкус любви» 12+
23.55 Честный детектив 16+
00.50 Ночная смена 12+

Пятница, 27 мая

05.00, 09.15 Утро России 09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Аромат шиповника» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Миндальный привкус любви» 12+
23.55 Честный детектив 16+
00.50 Ночная смена 12+

Среда, 25 мая

12.30 Великие футболисты 12+

11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Аромат шиповника» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Миндальный привкус любви» 12+
23.55 Вести.моск 16+
01.40 Ночная смена 12+

Среда, 25 мая

05.00, 09.15 Утро России 09.00, 11.00,

**РАСПОРЯЖЕНИЕ от 16 мая 2016 г. №442-р
Об объявлении режима
«Повышенная готовность»
на территории МО «Намский улус» в 2016 году**

В соответствии с Федеральным законом от 21 декабря 1994 года №68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера», в целях для предупреждения возможных чрезвычайных ситуаций, связанных с паводковыми водами на территории МО «Намский улус», распоряжаюсь:

1. Объявить с 16 мая 2016 года на территории МО «Намский улус» режим «Повышенная готовность» для функционирования органов управления и сил Намского звена территориальной подсистемы РСЧС.

2. Главам МО поселений:
-издать нормативно-правовой акт по объявлению режима «Повышенная готовность», -обеспечить круглосуточную работу оперативных штабов муниципальных образований с 16.05.2016 года.

-организовать отселение людей и отгон скота из зон возможного оповещения населения данных населенных пунктов о местах расположения ПВР, мерах безопасности;
-обеспечить оперативных групп автомобильной техникой для эвакуации населения из зон возможного подтопления;
-в срок до 24:00 16.05.2016 года предоставить список судовладельцев подписавшие договора для привлечения эвакуации населения в период паводка в ЕДДС МО «Намский улус».

-организовать информационное взаимодействие с ЕДДС Намского улуса тел. 8-411-62-42-508, 89618671803 в учасненном режиме каждые 4 часа, в случае возникновения угрозы чрезвычайной ситуации каждый час.

3. Всем руководителям организаций, предприятий и учреждений Намского улуса: -переходить на режим функционирования «Повышенная готовность»;

-организовать круглосуточные дежурство в период прохождения весеннего паводка. 4. Начальнику ОГПС РС (Я) №23 по Намскому улусу (Колпашиков И.В.) обеспечить готовность сил и средств, в период прохождения весеннего паводка на территории Намского улуса.

5. Главному врачу ГБУ РС (Я) Намакэя ЦРБ (Слепцов Л.А.) организовать медицинское обеспечение населения в подтопляемых населенных пунктах, также в пунктах временного размещения.

6.Руководителю УСХ МО «Намский улус» (Окоемов П.П.), организовать работу по отгону скота и лошадей, сельхозживотных на специально возвышенных местах. 7.Намскому филиалу ГБУ ЦСПИМ РС (Я) (Попова В.Н.) организовать психологическое обеспечение населения в период весеннего половодья.

8.Рекомендовать ОМВД России по Намскому улусу (Семенов Л.В.) в случае возникновения угрозы чрезвычайной ситуации проводить патрулирование местности с целью поддержания порядка и исключения случаев мародерства, направить сотрудников ГИБДД в с. Едейцы, с. Партизан для обеспечения оповещения населения с использованием громкоговорительных устройств.

9. Начальнику ПАО «Якутскэнерго» ЦЭС Намский РЭС (Васильев А.С.) организовать круглосуточную работу бригады в период весеннего паводка.

10. Начальнику УГРС АО «Сахатранснефтегаз» (Юмшанов А.Н.) организовать круглосуточную работу аварийной бригады в период весеннего паводка, в случае возникновения угрозы чрезвычайной ситуации отключить газ.

11. Начальнику ЛТЦ Намский район филиала Сахателеком ПАО «Ростелеком» (Григорьев В.В.), устранить неполадки оборудовании КСЭОН в населенных пунктах подвергающих к весеннему паводку в срок до 17.05.2016года и доложить в ЕДДС.

12. Генеральному директору

АО «Намкоммунтеплоэнерго» (Игнатьев Н.В.) обеспечить готовность сил и средств, для проведения АСидНР.

13. Главному специалисту ГО и ЧС МО «Намский улус» (Монастырев Н.В.), паводковую обстановку опубликовать в СМИ;
-постоянно мониторить паводковую ситуацию на территории Намского улуса и доложить председателю КЧС и ОПБ МО «Намский улус».

14. Старшему диспетчеру ЕДДС (Нартахов И.Р.) организовать усиленный режим дежурства ЕДДС в период весеннего паводка, быть в постоянной готовности, к оповещению населения на территории Намского улуса;
-проводить с диспетчерским составом ЕДДС совещание по обеспечению безопасного пропуска паводковых вод на территории Намского улуса.

15. Генеральному директору ООО «Айан-Транс» (Афанасьев В.П.), в случае возникновения угрозы чрезвычайной ситуации обеспечить транспортным средствам (автобус) для эвакуации населения Намского улуса по необходимости.

16. Генеральному директору группа компаний «Уйгу-Быйан» (Сивцев В.И.), ООО «Быйан» (Окороков Р.Е.) в случае возникновения угрозы чрезвычайной ситуации паводковыми водами, обеспечить готовность транспортных средств для проведения АСидНР.

17. Намскому филиалу «Нам» НВК «Саха» (Кривошапкин И.А.), радиостудию «Хатынчаан», провести оповещение согласно по утвержденному графику от 16.05.2016 года «Регламент оповещения населения о прогнозируемых чрезвычайных ситуациях связанных с паводком на территории МО «Намский улус» в 2016 году»

18. Данное распоряжение опубликовать на официальном сайте МО «Намский улус».

19. Контроль исполнения данного распоряжения оставляю за собой.

Глава улуса А.Атласов

ЫҤҮРЭХ ТЫҤҤАР

Поздравляем дорогую и любимую маму, бабушку, тещу и свекровь **ПЕРЕПЕТУЮ МИХАЙЛОВНУ СТЕПАНОВУ** с 80-летием!

Сегодня мы с огромной любовью говорим тебе спасибо за жизнь, тепло, заботу, за все самое светлое и прекрасное! В этот прекрасный день желаем тебе побольше радостных дней, здоровья, сохранения сил, веры и надежды! Ты всегда освещала жизненный путь всей нашей семьи, учила жить, радоваться, мечтать, стремиться к лучшему, достойно переносить все испытания. Желаем, чтобы твой свет был неугасимым, придавал сил, бодрости и счастья тебе и всей нашей семье!

С любовью дети, внуки, родные

Күндү коллегабатын, дьүөгэбитин **ВЕРА ИВАНОВНА ПОПОВАНА** 55 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ күнгүнүн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Эйиэхэ уруй-туску тылларын аныбыт, санаа бастыгын баҕарабыт, аламай күн курдук мэлдьи сыдыаайа сырыт, үрүн күн курдук үтүө санаан саппаһыратын, дыан-дыаһах тумунун, саргы-дыаалы салалынны! Дом!!!

Эвэрдэни кытта гинекологической отделение коллектива

Күндү дьоммутун **ВЕРА, НАДЕЖДА ИВАНОВНАЛАРЫ** өрөгөйдөөх үбүлүөй күнгүтүнүн итии-истин эвэрдэбитин тиэрдэбит!

Олох толору дуоһууута,
Барыта эһиэхэ, эһиги
Олох үтүмэн үөрүүтэ,
Олох дыкти түгэннэрэ,
Олох күндү бэлэбэ,
Олох дьоллоох абылаҥа

Эвэрдэни кытта: бииргэ төрөөбүттэрин, оҕолорун, сиэннэрин, амыахтарын

Администрация МО «Намский улус» во исполнение п. 12 статьи 19 федерального закона от 01.05.2016 №119-ФЗ «Об особенностях предоставления гражданам земельных участков, находящихся в государственной или муниципальной собственности и расположенных на территориях субъектов Российской Федерации, входящих в состав Дальневосточного федерального округа, и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации» для внесения в государственный кадастр недвижимости сведений о «ранее учтенных» земельных участках сообщается, что правообладатели таких земельных участков вправе представить в Администрацию МО «Намский улус» по адресу: 678380, Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, 1, каб. 217:

- материалы и документы в отношении объектов недвижимости;
- нотариально заверенные копии документов, устанавливающих или удостоверяющих права на эти объекты недвижимости.

Администрация МО «Намский улус» во исполнение п. 8 статьи 19 федерального закона от 01.05.2016 №119-ФЗ «Об особенностях предоставления гражданам земельных участков, находящихся в государственной или муниципальной собственности и расположенных на территориях субъектов Российской Федерации, входящих в состав Дальневосточного федерального округа, и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации» для размещения в федеральной информационной системе для обеспечения предоставления гражданам земельных участков (ФИС) сведений о земельных участках и объектах недвижимости права (ограничения прав) не внесены в Единый государственный реестр прав на недвижимое имущество и сделок с ним сообщает о необходимости в срок до 1 сентября 2016 года гражданам и юридическим лицам:

- письменно уведомить администрацию МО «Намский улус» о наличии прав (обременений прав) на земельные участки и (или) на расположенные на таких земельных участках объекты недвижимости. К уведомлению прилагается копия документа, подтверждающая эти права (обременения прав). В уведомлении указывается способ связи с заявителем, в том числе почтовый адрес и (или) адрес электронной почты. Уведомления направлять по почтовому адресу: **678380, Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, 1, каб. 217**

Роспотребнадзор сэрэтэр!

Убаастыбыллах Нам улуһун олохтоохторо!

Сааскы халаан элбэх дьон оморор сирин, социальной объектары, кирдээх халаан уутунан сир-дойду киртирэр. Ол түмүгэр санитарнай эпидемиологической өтгүнэн сыстыганнаах исырыларын үскээһинин уонна тарҕанытын куттала улаатар. Иһэр уу хаачыстыбата, нэһиликтээх пууннар, общественной уонна оморор дьылээр санитарнай туруктара мөлтүүр. Сыстыганнаах исырылара тарҕамматтарын туһугар сэрэтэр үлэлэр ытытыллыахтаахтар:

- Иһэр ууну оргутан эрэ баран эбэтэр ыраас бутилированной ууну иһиэххэ наада.
- Кичэллээхтик уонна чаастаык илиигитин мыылалаан сууна сылдьын, ордук аһаххыт иннинэ уонна улэлаан бутэн баран.
- Таһырдыаангы туалеттары, бөх күрдэр дьаамалары хлордаан дезинфекциялааһын ытытыллыахтаах.
- Халаан уутуттан эмсэ-бүлээбит дьэни үчүгэйдик бороһуоктаах уонна хлордаах средстволары туттан кичэйэн сууйулар.
- Дьэбит таһын, аттынааһы уулуссабытын бөхтөн-сыыстан ыраастаан.
- Эмп үлэһиттэрэ анаатахтарына профилактической эмтиир таблеткалары иһиэххэ наада.

ПАМЯТКА

По использованию таблеток «Акватабс» для дезинфекции хозяйственно-питьевой воды.

Таблетки «Акватабс» предназначены для дезинфекции и обеззараживания воды. Таблетка «Акватабс-500» (маленькая таблетка) – для дезинфекции воды на 200-300 литров (1 бочка), т.е. 1 таблетка на 1 бочку воды.

Таблетки «Акватабс-1,67» (средняя таблетка) предназначены для дезинфекции воды в больших емкостях – 1 таблетка на 1,0 тн.воды.

Таблетка «Акватабс-8,68» (большая таблетка) – предназначена для дезинфекции воды в больших емкостях – 1 таблетка на 5,0 тн.воды.

При увеличении дозы таблеток возможно отравление людей. Вода, обработанная таблеткой «акватабс», допускается к употреблению в течение не более 30 дней.

Меры предосторожности при работе с таблетками «Акватабс». Таблетки «Акватабс» следует хранить отдельно от лекарственных средств, продуктов питания. Хранить в не доступном для детей месте.

Емкости или упаковки с таблетками «Акватабс» держать плотно закрытыми и в темном месте.

**Территориальный отдел
Управления Роспотребнадзора
по РС(Я) в Намском районе**

КУДА ИДЕМ НА ПРАЙМЕРИЗ?

Адреса избирательных участков в Намском районе:

- Хомуस्ताхский 1-й наслег, Аммосова, 76;
- Хатын-Арынский наслег, Лена, 29;
- Ленский наслег, Студенческая, 1;
- Ленский наслег, И.Винокурова, 8;
- Ленский наслег, Чернышевского, 78.

1. Хомуस्ताхский 1-й наслег, Аммосова,76 (здание администрации «Хомуस्ताхский 1-й наслег»):
с. I Хомустаах, пос. Едейцы, пос. Никольцы, пос. Партизан.

2. Хатын-Арынский наслег, Лена, 29 (здание Культурного Центра):
с. Аппааны, пос. Тютятцы, пос. Бетюн, пос. Графский берег, пос. Красная Деревня, пос. Маймага, с. Модутцы, с. Хатырык.

3. Ленский наслег, Студенческая, 1 (здание педколледжа):
с. Намцы, ул. 60лет Победы, А. Дьяконова, Дадар, И. Захарова, Күннэх, Кустук, Кэскил, Ленина (9, 11, 13, 15, 17-19, 18/1, 18/2, 18/3, 20/1, 21- 23, 33), ул.Ленская (101, 101/1, 107, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 129/1, 129/2, 129/3, 50, 52, 54, 56, 28, 60, 62, 64, 67, 68, 69, 70-76, 75/1, 76/4, 78, 78/3, 79, 81, 83, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99), ул. М. Аммосова (16-18, 17/1, 19/1, 20-22, 20/2, 24-39, 24/1, 27А, 31/1, 32А, 37/1, 37/7, 40/1, 41-50, 41/3, 42/1, 45/1, 45/2, 47/1, 49/2, 49/3, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66), ул. Намская, Н. Рыкунова, Нэлэгэр, Озерная, Октябрьская (8-22, 25-29, 11/1, 31, 33, 34, 37, 39, 4-6, 41, 43, 45, 47), переулоч Кооператива, ул. Полевая (10, 12, 14, 16, 18, 2, 33, 33/1, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 6, 8), ул. Пушкина, Салбанская, (1-6, 11, 13-15, 13/1, 16/1, 16/3, 16/4, 16А, 17/1, 2/3, 2Б, 8, 8/1, 8/3, 9), Строительная, (1-13, 15-19, 15/1, 16/1, 21-23, 22/1, 25, 25/1, 27, 27/1, 27/2, 29, 29/1, 29/2, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 49, 49А, 51, 53, 53/1, 55, 57, 57/2, 61, 61/1, 61А, 63, 63А, 65, 69), ул. Студенческая, Сырдах, Таттинская, Цугель-Аммосова, Чэчир, Шапошникова, Южная, Якутская, с. Хамагатта.

4. Ленский наслег, И. Винокурова, 8 (здание ЦД им. А.Ф. Шестакова)
с. Намцы, ул. 30 лет Победы, Березовый, Георгия Попова, Г. Эверстова, Дорожная, Дружба, Заложная, Западная, Ильи Винокурова, (3-5, 7-9, 10-12, 14-16, 18, 20-33, 25/1, 35, 37, 40, 41, 43, 45), ул. Колмогорова, Колхозная, (1, 11, 13, 15, 17, 19, 21/1, 3, 5, 7, 9), ул. Композитора Винокурова, Комсомольская, Кондинского, Кытыл, Ленина, (10, 12, 12/1, 12/2, 14, 16, 2, 3, 5, 7, 8), ул. Ленская (1, 10, 12, 13, 14, 16-49, 18/1, 2-8, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65), ул. М. Аммосова, (1-14,14/1), ул. Манчары, Миниярова, Мира, Набережная, Новая, Новобольничная, Ойунского (1, 12, 3, 4, 6-8), ул. Парковая, переулоч Лесной, Переулоч Спортивный, Полевая (1, 11, 17, 21, 23, 27, 29, 3, 31, 5, 7, 9), ул. Погапова, Почтовая, Привокзальная, Решетникова, Салбанская (18-31, 29/1, 30/1, 31/2, 33/1, 33-35, 37, 39, 41, 43, 45), ул. Сельская, Сергелянская, Советская, (1, 10-14, 16-24, 1/1, 27-29, 3, 31, 33, 35, 4, 6, 7-9, 7/1, 7А), ул. С. Платонова, (11, 13, 13А, 15, 19, 21, 23-27, 29, 30, 30/1, 32/1, 32/2, 32/3, 32-44, 46, 48, 50, 52, 9), ул. Таллан-Бюрэ, Тани Монастыревой, Т-Замятина, уч. Бүлгүттээх, ул. Файзулина, Чагылгана Винокурова, Чернышевского, (1-4, 10, 11, 13, 15, 18-25, 27-31, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 9); **пос. Арбын, пос. Фрунзе, пос. Кобякон, пос. II Хомустаах.**

5. Ленский наслег, Чернышевского,78 (административное здание АО «Намкоммунтеплоэнерго»)
с. Намцы, ул. 8 Марта, Базовая, Жиркова, Ильи Винокурова (34, 36, 38, 42, 44, 46, 48-54, 57, 57А, 58, 60-62, 64/1, 65, 66, 70, 72, 73, 75/1, 77/1, 79, 79/2, 84, 86, 90, 92, 98/1, ул. Колхозная, 12, 14, 18, 2, 22, 23, 23/1, 25, 25/1, 27, 27/1, 30, 31, 33-35, 39, 4, 41, 43, 45, 47, 6, 64, 8), ул. Конда-Крест, Кырдал, Луговая, Молодежная, Мыымах, Н. Баишева, Первомайская, переулоч Полярный, переулоч Северный, ул. Серошевского, С. Платонова (45, 47, 49, 51, 53, 54-68, 63/1, 65/1, 67/1, 69/1, 70-72, 71/1, 74, 75, 79, 81, 85), ул. Чернышевского (100, 102,115, 44, 46, 48, 52, 54/1, 56, 58, 62, 62/3, 63, 64, 66, 68, 69, 69/1, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 81, 83-88, 90, 90/1, 91, 93, 95, 97), ул. Э. Сивцева, Юбилейная, **пос. Салбан, пос. Таастаах, пос. Искра**

Акция «Сирень Победы»

Срок проведения: 24 мая 2016 г., 14.00 ч. Место проведения: с. Намцы (Сквер Победы)

№	Наименование мероприятий	Ответственные	Сроки исполнения
1.	Информирование населения о проведении мероприятий	Отдел по работе с ОМСУ и организационной работе, Намский филиал НВК «Саха»	20-24 мая 2016 г.
2.	Уборка территории Сквера Победы, ремонт ограды, подготовка песка	МБУ ЭСО «Нам», Намская СОШ №2	18-23 мая 2016 г.
3.	Подготовка земли для посадки, подготовка перегноя, воды для саженцев, лопат	Совет ветеранов МО «Намский улус»	20-24 мая 2016 г.
4.	Разработка и утверждение сценария, звуковое сопровождение и техническое обеспечение	УКИДР	17 мая 2016 г.
5.	Обеспечение зрителями	УО, УСиМП	
6.	Освещение мероприятия в СМИ	Намский филиал НВК «Саха», улусная газета «Энсиэли», отдел по работе с ОМСУ и организационной работе	24-28 мая 2016 г.
7.	Транспортное обеспечение	МБУ ЭСО «Нам»	24 мая 2016 г.

Распоряжение от «16» мая 2016 г. №182 «Об установлении предельного размера платы граждан за жилое помещение с 1 июля 2016 года по 1 июля 2017 года МО «Хамагаттинский наслег»»

На основании Федерального закона от 27.07.2010 г. №237-ФЗ «О внесении изменений в Жилищный кодекс Российской Федерации», для нанимателей жилых помещений по договорам социального найма, договорам найма жилых помещений, которые не приняли решение о выборе способа управления многоквартирным домом, или если принято решение о выборе и способов управления этим домом не

было реализовано по МО «Хамагаттинский наслег», распоряжаюсь:

Установить размер платы граждан за жилое помещение, согласно приложению №1; Главному специалисту Протопоповой Д.Р. руководствоваться настоящим распоряжением и принять к исполнению; Опубликовать настоящее Распоряжение в средствах массовой информации; Контроль за исполнение данного распоряжения оставляю за собой.

Глава МО «Хамагаттинский наслег»
И.Н. Максимов

Приложение №1 к распоряжению главы МО «Хамагаттинский наслег» №182 от «16» мая 2016 г. Тарифы на жилищные услуги МО «Хамагаттинский наслег» 01.07.2016 – 01.07.2017 года.

Техническое обслуживание, в месяц за 1 кв.м.			Содержание дворовой территории, в месяц за 1 кв.м.		Вывоз ТБО, МБО, сухого мусора, в месяц за 1 кв.м.		Плата за найм с благоустр.ж.ф., в месяц с 1м2	
сист. отопл.	сист. отопл.+сист. э/оборуд.	сист.отопл.+сист.э/оборуд.+ сист. водоснабж. и водоотв.	благоустр. ж.ф.	неблагоустр. ж.ф.	благоустр. ж.ф.	неблагоустр. ж.ф.	с камен. домов	с дерев. домов
2,34	3,50	6,88	3,79	5,28	1,99	3,24	2,82	

КЭРИЭСТЭБИЛ

Ийэбит, эбэбит, хос эбэбит Мордовская Мария Ильинична олохтон туораабыга б.д. ыам ыйын 16 күнүгэр номнуо 3 сылын туолла.

Биниги ийэбит, эбэбит, хос эбэбит Мордовская Мария Ильинична Өлүөхүмэ оройуонугар Абаҕа нэһилиэгэр 1937 сыл ыам ыйын 3 күнүгэр төрөөбүтэ. Кыра сааһыттан эһэлээх эбэтэ ииппиттэр. Иһиттэн үөрэби ылыммытыа буолан оскуола үчүгэйдик үөрэммит. Оскуоланы бүтэрээт да, Булун оройуонугар ийэтигэр барар. Онно суот-учуот, сурук үлэтигэр дьобурдааһын билэн, олохтоох сэбиэт секретарынан, кассирьнан үлэлээбит.

1965 с. аҕабытын Попов Николай Павловичи көрсөн, сөбүлөһөн Булунтан Бөтүнгэ көһөн кэлэн олохсуйбуттара. Кэ-лээт да, сүөһү ас тутан, аҕабыт сайынны атыһытынан, окко звенводунаан, кыһынны сүөһү биригэдьириинэн, үлэһит илии тийбэтэҕинэ ыанньыксытынан, бостуугунан үлэлиир.

Ийэбит өр кэмгэ оҕо саадын сэбиэдиссэйинэн, кэлин аҕабытын кытта ыанньыксыт аҕабыта. Бинигини, оҕолору, барыбытын тэбис-тэҥнэ тутан иитэллэрэ-үөрэтэллэрэ. Дьоммут бэйэ-бэйэ-лэригэр эйэлээх сыһыаннаах буолан, биниги этиһии, кыһырысы диэни билбэккэ улааппыт. Аҕабыт ийэбинэн тэҥнэ сылдьан бултуулар, илимнииллэрэ, үлэлэрин наар биригэ сылдьан үмүрүтэллэрэ. Ийэбит оскуоланы нууччалык бүтүрбүт буолан, нуучча классиктарын, омук суруйааччыларын умсугуйан туран ааҕара. Бинигэ үөрэхпитигэр ханнык баҕарар предметкэ холкутук көмөлөһөрө, ыарыраттаһытына суоттаан оҕорон бизэрэн үөрдэрэ. Сааһыран баран сөҕөрбүт баар, дьоммут биригэ төрөөбүттэрин, аймактарын олордоллорун таһынан, Бөтүнгэ саҥа үлэли кэлбит специалисттары наар бинигэ олохтоулар. Ол курдук, Оконешникова Фекла Иннокентьевна икки кыһынаан, абаҕа-

быт Сивцев Борис Михайлович дьиз кэргэнинэн, Орто Халы-маттан сылдьар ветбыраас уол Третьяков Петр Петрович, иитэ-эччи идэлээх Новгородова Лиза икки кыһынаан, Сунтаартан кэлбит атыһылааччы Зина Николаевна аҕабытынан, ыал буолан барыахтарыгар диэри олорубуттара.

Аҕабыт Попов Николай Павлович 1971 с. ыарахан ыарыттан өлбүтүн кэннэ ийэбитигэр эбэбит Байбал уонна эдьийбит Аана, күтүөппүт Кестөкүүн биниги, оҕолор, атаһытыгар туру-убутугар улахан күүс-көмө буолбуттара.

Ийэбит пенсияҕа тахсыар диэри үлэттэн илиитин араар-бакка үлэ ветерана буолбута. Барыбытын киһи хара онортоото, элбэх сиэннэрин, хос сиэннэрин барыларын көрсүстэ, иитистэ. Кинилэр сымнааһа, болдомто-лоох сыһыаннарыттан астынан эбэбит үөрэрэ-көтөрө, кэллэх-тэринэ күө-дьяа буолан эһийн, аһын бэлэмнэбитинэн барара.

Таптыыр ийэбит, эбэбит, хос эбэбит сырдык мөсүүнэ биниги сүрэхпитигэр өрүү тыһынаах.
Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ

Күндү, таптыыр киһини сүтэрэртэн ордук ыарахан, хараастылаах бу орто дойдуга суох. Биниги дьиз кэргэн тутуах киһибит, таптыыр аҕабыт, элэк-кэй эһэбит, амарах бырааппыт Гаврильев Вадим Дмитриевич уһун, ыарахан ыарытытан күн сириттэн барбыта ыам ыйын 18 күнүгэр 1 сылын туола оҕуста. Ол тухары киһини санаа-батах, ахтыбатах күммүт дьин суох. Бинигэ күүлэйдии мэлдьи туох эрэ кэһиһилээх үөрэн-көтөн кириэн кэлэрин санаабытыгар кэтэһэбит. Саамай хомолтолоо-во, кыһыта — таптыыр киһи-битин аны хаһан да көрбөспүт, төнүннэрбэспит, ол олус ыара-хан. Ол да буоллар куруук бинигэ санаабытыгар мэлдьи, өрүү баар.

Вадим аҕата эрдэ өлөн, оҕо эрээри эрдэ дуоспуруннаммыта, улахан киһи курдук буолбута. Туохха барытыгар ийэтигэр

көмөлөһө, үлэли сылдьар буол-бута. Бөтүг оскуолатын бүтэрэн баран, Намнааҕы педучилищеҕа үөрэнэ кирибитэ. Ону бүтэрэн баран, Хатын Арыы оскуола-тыгар уруһуй, черчение, үлэ учуу талынан ананан үөрэн-көтөн таптыыр идэтинэн үлэ-лээн саҕалаабыта. Вадим Дмитриевич учуутал быһытынан олус ирдэбиллээх этэ. Элбэх оҕону уһуйан, дьобур-дарын арыялларыгар көмөлө-һөн төрөспүттэр махтаналлара. Оҕолору бэйэтигэр олус тардар кэпсээннээх, үөрэтэр-такайар идэлээҕэ. Ол иһин үөрэнээччи-лэрэ киһини олус таптыыллара, ытыктыыллара.

Биниги аҕабыт бултуурун, айылбаҕа сылдьарын олус тап-тыыра. Бары дьиз кэргэнинэн биригэ оттуурбут, отоннуур-бут. Ийэбит барахсан олус ас-чыт, иистэннээн этэ. Онон биниги дьизэбитигэр оҕолор үчү-гэй, «киһи ымсыыра» тиги-танастаах этибит, аҕабыт онорбут мизбэллээхпит, араас онохуктардаахпыт.

Аҕабыт бинигини эл-бэххэ үөрөспүтэ: уһанарга, уруһуйдуурга, саалыырга, бал-лыктыырга. Кини биригэ төрө-бүттэригэр истин сыһыаннааҕа, эрэллээх тирэхпит, сүбэһипит этэ. Олус амарах, үөрүннээн майгылааҕа.

Биниги ыарахан кутурба-наах кэммитигэр күүс-көмө бу-олбут Хатын Арыы оскуолатын коллективыгар, нэһилиэкпит Бөтүгүн дьонугар, биригэ үөрэм-миттиригэр ис сүрэхпиттэн махталбытын тиэрдэбит. Кыта-анах доробууяны, олохторугар дьолу баҕарабыт. Аҕабыт, ыра-аппыт бинигэ онорбут үтүө-тэ үлэлэр тухары холобур бу-олуоҕа. Эйигин баарбыт тухары өйдүү-саныбы сылдьахпыт. Эн куруук биниги сүрэхпитигэр ты-һынааххын.

Оҕолоро, сиэннэрэ, эдьийдэрэ, аймактара

АО «Намкоммунтеплоэнерго» доводит до сведения потребителей о том, что в связи с окончанием отопительного сезона 22.05.2016 года, аварийно-диспетчерская служба (АДС) переходит на новый график работы: понедельник — пятница, с 9 ч. 00 мин. до 18 ч. 00 мин. Выходные дни суббота, воскресенье. За справками обращаться по телефону: 41-4-05, 41-9-16, 8924-662-66-91.

По вопросам круглосуточного холодного водоснабжения (ХВС) обращаться по телефону: в рабочие дни с 9 ч. 00 мин. по телефону 41-405, 41-9-16, 8-924-662-66-91. В выходные, праздничные дни и ночное время по телефону: 8-924-170-73-61.

Центр поддержки предпринимательства объявляет прием документов на возмещение затрат для предпринимателей.

1. «Субсидирование части затрат, понесенных субъектами малого и среднего предпринимательства, занятыми в сфере бытового обслуживания населения в северных и арктических улусах и в сельских населенных пунктах».
2. «Субсидирование части затрат субъектов малого и среднего предпринимательства на создание и (или) развитие комплексов объектов дорожного сервиса».

1. Субсидирование затрат на электрическую и тепловую энергию, потребляемую субъектами малого и среднего предпринимательства в арктических и северных районах и резидентами Центров кластерного развития.

Прием документов осуществляется по адресу: ул. Ленина, 18А, здание МБУ «Бизнес-инкубатор» в с. Намцы с 13.05.2016 до 31.05.2016 г. Контактные данные 41-8-03

Уважаемые жители Намского улуса!

Администрация муниципального образования «Намский улус» извещает о проведении публичных (общественных) слушаний по отчету об исполнении бюджета МО «Намский улус» за 2015 год.

Дата проведения: 2 июня 2016 года.

Время проведения: 15 час. 00 мин.

Место проведения: с. Намцы, ул. Октябрьская, 1, актовъый зал администрации МО «Намский улус».

Для проведения публичных (общественных) слушаний утверждён состав организационного комитета распоряжением главы улуса от 13 мая 2016 года №436-р «О проведении публичных слушаний по проекту решения УСД МО «Намский улус» «Об утверждении отчета об исполнении бюджета МО «Намский улус» за 2015 год». Распоряжение о составе оргкомитета, проект решения улусного совета депутатов «Об утверждении отчета об исполнении бюджета за 2015 год», а также порядок учета предложений по проекту решения УСД МО «Намский улус» размещены на официальном сайте муниципального образования «Намский улус» на странице публичные слушания по адресу: <http://mr-namskiy.sakha.gov.ru/news/front/view/id/263860>

Организационный комитет по проведению публичных слушаний приглашает всех желающих принять активное участие в обсуждении проекта решения.

Рекомендации и предложения по проекту решения принимаются по 1 июня 2016 года включительно до 18 час. 00 мин. по адресу с. Намцы, ул. Октябрьская, 1, каб. 202. Электронный адрес: namsfo@sakha.gov.ru

Основания:
- Федеральный закон от 06.10.2003 года №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации»;
- Устав МО «Намский улус»;
- Положение о публичных (общественных) слушаниях в муниципальном образовании «Намский улус», утвержденное решением улусного совета депутатов от 27.12.2015 года №13-3.

Оргкомитет

Атыһылаар: 1. Төгүрүк мастан тутулуллубт дьиз көндөйө. 7x8 м иэннээх, сыаната 300 т.с., түһүөн, атастаһы буолуон сөп.

2. Лафет мастан оноһулуллубт, тутулуллубт баанньык көндөйө. 4X5 м иэннээх, муосталаах, үрдүлээх, стропила, обрешетка, сыаната 150 т.с.

3. Атыһыга тутулла тураллар: 4x4 м төгүрүк мастан баанньык, сыаната 120 т.с.

4. 6x9 м 3-нөн капиталкалаах лафет дьиз көндөйө, сыаната 350 т.с.

Кэлин, көрүг, заказтаһыг, миэстэтигэр тийэн туруоран, тутан бизэрэбит.

Намыһах сирдэри үрдэтиигэ, уокка отторго отход, харбыыл ма-ста кэлэн тиэниг. Сыаната элбэҕи ылбыкка - «босхо»!

Бил. тел. 8914234447

В с. Намцы продается двухкомнатная квартира в четырехквартирном доме, место высокое, сухое, спокойные соседи.

Тел. 89142325394, 89681570808 (ватсап)

Продаю жилой дом (лафет) с участком 15 соток в с. Намцы Намского улуса:

1. дом — 81,8 кв.м (2002 г.п.)
2. гараж — 42,2 кв.м (печное отопление)
3. ледник, сарай, баня, душ
4. огород, разные растения (рябина, акация, черемуха, бузина, березы, боярышник и разные кустарники)
5. рядом детский сад, летний водопровод
6. газ и свет
7. высокий ровный красивый участок...

Цена: 1 млн. 800 тыс. руб., СРОЧНО!!! Торг возможен. К/т. 8-924-460-3233

Утеряно водительское удостоверение категории «А», «В», «С», «Д», «Е» на имя Попова Игната Геннадьевича. Нашедший просьба вернуть за вознаграждение.

Контакт. тел. 89644220007, 89241750006

Считать недействительным утерянный военный билет № АХ 0543660 от 13.05.05 г. на имя Баишева Анатолия Альбертовича 06.08.1986 г.р.

Выражаю глубокое соболезнование семье Сысолятиных, Зое Петровне, детям и родным сестрам по поводу кончины любимого мужа, отца, брата	Убаастабыллаах биригэ үлэлээбит коллега-бытыгар Поротова Светлана Спартаковнаба, дьиз кэргэттиригэр тапталлаах ийэтэ
СЫСОЛЯТИНА Ивана Дмитриевича. Глубоко скорбим вместе с вами. Однокурсники с 1954-56 гг. СПТУ-2, классный руководитель В.П. Говорова	СОЛОВЬЕВА Альбина Семеновна уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбы-тынан кутурбааммытын тиэрдэбит. К.Ф. Алексеева, М.Г. Макарова, М.Г. Местникова, Л.П. Черноградская
Николевский «Веснянка», Хамабатта Кириэс Кытыл 2 №-дээх «Кытылчаан» оҕо саадтарын коллективтара Нам улуунун үөрэтин управлениетын оскуола иннинээҕи саастаах оҕолору иитии отделин сэбиэдиссэйигэр, убаастыыр салайааччыбытыгар Поротова Светлана Спартаковнаба, бары чугас дьонугар тапталлаах ийэлэрэ, үлэ ветерана	СОЛОВЬЕВА Альбина Семеновна күн сириттэн ыалдьан барбытынан дириг кутурбааммытын тиэрдэбит.

Кылаабынай редактор В.Г. Касьянов
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуйааччы — 41496, хаһыаты тангы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ШН №ТУ14-0216.**
Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтин, дьизит аадырыһын чопчу ыйыг. Редакцияҕа кири-бит суруктар төнөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**
«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат
РИС талыһына, таһылына уонна бэчээтигэр сыаҕар бэчээттэнэ.
Адырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4
Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис
Көңүл сыананан атыһылаар
Индекс — Р0005. Тиража — 1592
Бэчээкэ илии баттаньытын графика — 12:00 ч. 19.05.2016 с.
Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 19.05.2016 с.